Ազգ
Azg armenian daily
14 ՅՈՒՆԻՍ 2000 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 109 (2077)

«Հոս մարդի՞կ կատրին...»

Անգլիահայ բրիտանահայ հյուրերը՝ այցելելով Գյումրիի տնակներից մեկը

Հունիսի 12-ին Սպիտակ մեկնելու ճանապարհին Գյումրի այցելեց այս օրերին Հայաստանում գտնվող բրիտանահայ մեր հայրենակիցների շուրջ 40 հոգանոց խումբը՝ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի Լոնդոնյան մասնաճյուղի ատենապետի ղեկավարությամբ: Գյումրիում կանգ առնելու նպատակը քաղաքի վերականգնման վիճակին եւ առկա խնդիրներին տեղում ծանոթանալն էր՝ հետագա հնարավոր աջակցության ձեւերը ճշտելու համար: Խումբը եղավ քաղաքի շինհրապարակներում, երկրաշարժից հետո Մեծ Բրիտանիայի կառավարության նվիրատվությամբ կառուցված Բայրոնի անվան դպրոցում, «Պողոսյան» կրթահամալիրում: Գյումրիի կենտրոնում պատահական մի տնակ մտնելով ու տեսնելով պայմանները, հյուրերը զարմացած հարցրին. «Հոս մարդի՞կ կատրին...»: Ինչպես ասում են՝ լավ է մեկ անգամ տեսնել, քան ամեն օր լսել:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Գյումրի

ԳՐԱՍԵՆՅԱԿՆԵՐԻՑ ԵՎ ՎԱՐԿԵՐԻՑ

ԱԺ-ն առայժմ բացահայտել է 9 մլրդ դրամի յուրացում 1999 թ. պետբյուջեից

Երեկ Վերահսկիչ պալատը, այսօր՝ ժամանակավոր հանձնաժողովը

ՆԱԻՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Խորհրդարանն իր գործունեությունն ավարտում է որոշընդոս. երեկ Վերահսկիչ պալատը հրապարակեց 99 թ. տարեկան հաշվետվությունը, ուր Սահմանադրության եւ օրենսդրության պահանջով վերանայման ենթարկեց ինչպես վարկային ծրագրերը, այնպես էլ դրամաշնորհների օգտագործումը: ԱԺ ՎՊ նախագահ Աշոտ Թավադյանը պատգամավորներին ծավալուն գրաֆիկի տեսքով պարզորոշ ներկայացրել էր իր աշխատանքի գործունեությունը: Աշոտ Թավադյանի հավաստմամբ, առավելագույն անարդյունավետությամբ, առավել որոշակի՝ միսումնավորությամբ իրացվել են արտաքին վարկերը եւ դրամաշնորհները: 1999 թ. ընթացքում արտաքին գրանտների եւ վարկերի իրացումից հետո բյուջե մուտքագրվել է շուրջ 9,5 մլն դոլար պակաս, քան նախատեսված էր, ինչը համարժեք է 5 մլրդ դրամի: Արտաքին վարկերի միտումնավոր իրացում-յուրացման շարքում եւ ԱՄՆ-ից ստացված ցորենն է, որը գնվել էր 1 տոննան 267 դոլարի հաշվարկով, իսկ վերջում վաճառվել 110 դոլարով, եւ տարբերույթ գյուղատնտեսական կամ այլ մեքենաներ: Չախորդ վարչարարության եւ հաշվապահական հաշվառման իրարամերժ սկզբունքների կիրառման պատճառով պետբյուջե վարկային ծրագրերից եւ դրամաշնորհներից չի մուտքագրվել 4 մլրդ դրամ: Ոչ արդյունավետ խորհրդատվություններին վարկերից հատկացվել են տասնյակ միլիոն դոլարներ, որը փաստացի դժվար է կոչել յուրացում, բայց փոշիացում հաստատապես կարող ենք անվանել:

Տես ➧ էջ 3

Հաֆեզ ալ Ասադի հուղարկավորությունը

ԳԵՂԱՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ
Բեյրութ

Շաբաթ հետմիջօրեին Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ ալ Ասադի մահվան գուժումից հետո կյանքը նաեւ հարեւան Լիբանանում միանգամից անդամալուծվեց: Լուրը շատ մեծ ցավով ընդունվեց լիբանանցի ժողովրդի բոլոր խավերի կողմից:

Երկուշաբթի օրը Լիբանանի շատ շրջանների խանութներ եւ հաստատություններ արդեն փակ էին: Այսօր, երեքշաբթի, Լիբանանն ամբողջությամբ անդամալուծված է: Ժողովրդի մեծամասնությունը գամված է հեռուստացույցներին եւ հետեւում է հուղարկավորության արարողություններին: Ամբողջովին փակ են պետական հաստատությունները, կրթական եւ գիտական հիմնարկները, գործարանները եւ այլն: Միայն բաց են դեղատներն ու փռերը:

Լիբանանահայությունը եւս խոր ցավով ընդունեց հայ ժողովրդի մեծ բարեկամի մահվան բոթը: Լիբանանահայ համայնքը, արաբների նման, մասնակցում է Հաֆեզ ալ Ասադի մահվան սուգին: Երեկ մուսալեռցիները Այնճար ավանում հայերը սգո երթ կատարեցին: Այսօր փակ են լիբանանահայ բոլոր հաստատություններն առանց բացառության: Լիբանանահայ պատվիրակությունները մասնակցեցին

REUTERS-ARMENPRESS

Սիրիայի նախագահի հուղարկավորությանը Դամասկոսում եւ թաղմանը՝ Լաթաքիայի մոտակա Կերդահա ավանում:

Նրանցից հիշենք Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ին՝ հատուկ պատվիրակությամբ, լիբանանահայ թեմի առաջնորդ Գեղամ եպս. Խաչերյանին, Հայ կաթոլիկ պատվիրակություն եւ Մերձավոր Արեւելքի հայ ավետարանական եկեղեցիների միության պատվիրակությունները, ինչպես նաեւ Լիբանանի խորհրդարանի հայ պատգամավորներ: Իսկ պաշտոնական Լիբանանը մասնակցում էր ամենաբարձր մակարդակով՝ հանրապետության նախագահ Էմիլ Լահուդ, խորհրդարանի նախագահ Նեբիհ Բերրի, վարչապետ Սելիմ ալ Հոս, կրոնական համայնքների ղեկավարներ, նախարարներ, պատգամավորներ, կուսակցությունների պատվիրակություններ:

Տես ➧ էջ 8

Չինաստանն ու Հարավսլավիան պատրաստ են դիմակայել ԱՄՆ-ի գերիշխանությանը

ԲԵԼԳՐԱԴ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ըստ հարավսլավական «Տանյուգ» գործակալության, երկուշաբթի Բելգրադում տեղի ունեցած ժողովրդական ներկայացուցիչների համաչինական ժողովի նախագահ Լի Պենի եւ Հարավսլավիայի նախագահ Միլոշեւիչի բանակցություններից հետո հայտարարվել է, որ Չինաստանն ու Հարավսլավիան պատրաստ են դիմակայել ԱՄՆ-ի համաշխարհային գերիշխանությանը: Լի Պենը Բելգրադ է ժամանել եռօրյա այցով: Ըստ գործակալության, երկու երկրների ղեկավարները դատապարտել են ՆԱՏՕ-ի ագրեսիան Հարավսլավիայի դեմ եւ հայտարարել, որ Կոսովոյի միջազգային խաղաղարար ուժերն օգտագործվում են բացառապես ալբանական ահաբեկիչների ու ՆԱՏՕ-ում նրանց համախոհների շահերի պաշտպանության համար:

Երկուշաբթի Լի Պենը ելույթ է ունեցել Հարավսլավիայի խորհրդարանում եւ շեշտել, որ Կոսովոյում էթնիկական հիմնախնդիրները նախկինի պես լուծված չեն, ծանր է փախստականների վիճակը, եւ Բալկաններում խաղաղության ու կայունության հաստատումը նախկինի պես հեռու է: «Գերմանական ալիքի» հաղորդմամբ, Չինաստանը Հարավսլավիային վարկեր է հատկացրել հանրապետության վերականգնման համար: Բացի այդ մոտ ապագայում կկնքվեն երկկողմ փաստաթղթեր տնտեսական համագործակցության մասին:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ալիեւը հույսեր է կապում Պուտինի հետ

ԲԱՔՈՒ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը կարծիք է հայտնել, որ Ռուսաստանը կարող է եւ պետք է կարեւոր դեր խաղա ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում: Ելույթ ունենալով Բաքվում Ռուսաստանի դեսպանատանը կազմակերպված ընդունելության ժամանակ, Ալիեւը հայտարարել է, թե Վլադիմիր Պուտինի նախագահ ընտրվելուց հետո Ռուսաստանը խաղաղարար գործընթացում ավելի ակտիվ դեր ստանձնելու իրական հնարավորություններ է ստացել: Ալիեւը շեշտել է, որ ղարաբաղյան խնդրի լուծումից է մեծապես կախված Բաքվի եւ Մոսկվայի հարաբերությունների հետագա զարգացումն ու ամրապնդումը:

Հունիսի 20-ին կհանդիպեն ԱՊՀ վարչապետները

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐՔ: ԱՊՀ վարչապետների խորհրդի հերթական նիստի ընթացքում կքննարկվեն Համագործակցության պետությունների միջեւ առեւտրատնտեսական համագործակցության զարգացման վիճակն ու հեռանկարները: Ծրագրվում է հանդիպումն անցկացնել հունիսի 20-ին Մոսկվայում: Նիստի աշխատանքի ընթացքում նախատեսվում է մի շարք միջկառավարական պայմանագրերի ստորագրում, ինչպես՝ նաեւ ԱՊՀ վարչապետները կքննարկեն պետությունների ղեկավարների եւ վարչապետների խորհուրդների 2000 թվականի հունվարի 25-ի որոշման իրագործումը:

Շեշտակի աճել են նավթի գները

ԼՈՆԴՈՆ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Շեշտակի աճել են նավթի գները միջազգային շուկայում: Բրենտի խառնուրդի մեկ բարելի գինը Լոնդոնի սակարկություններում գերազանցել է 30 դոլարը: Նավթի գներն այժմ գտնվում են ամենաբարձր մակարդակի վրա մարտից հետո, երբ ՕՊԵԿ-ի երկրները համաձայնեցին մեծացնել արդյունահանման ծավալները: Սակայն ոչ մի գործնական քայլ այդ ուղղությամբ չարվեց, եւ ՕՊԵԿ գլխավոր քարտուղար Ռիլվանու Լուկմանը երեկ հայտարարել է, որ հազիվ թե դա հարկ է սպասել մինչեւ ՕՊԵԿ հաջորդ հանդիպումը, որը նախատեսված է հունիսի 21-ին:

ՄԻՋԱԴԵՊ

Դեռեւս չեն պարզել Իրանի դեսպանի հետ Հայաստանում տեղի ունեցած միջադեպի մանրամասները

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Առայսօր անհաջող են մնում բոլոր փորձերը՝ պարզելու հունիսի 8-ին ՀՀ-ում Իրանի դեսպան Մոհամմադ Ֆարհադ Քոլեյնիի հետ «Զվարթնոց» օդանավակայանում տեղի ունեցած անախորժ միջադեպի մանրամասները:

Որոշ տվյալների համաձայն, հունիսի 8-ին Քոլեյնին Թեհրան մեկնելու պահին տեղեկացել է, որ Թեհրանից Երեւան ժամանած երկու իրանահպատակ հայերի փաստաթղթերի անկարգին լինելու պատճառով խնդիր է ծագել Հայաստանում նրանց ազատ տեղաշարժվելու հարցում: Դեսպանը ցանկացել է միջամտել եւ հանդիպել է անվտանգության աշխատակցի կոչս արգելանքին, ինչը, «Նոյյան տապանի» աղբյուրի համաձայն, տեղի է ունեցել հավանաբար այն պատճառով, որ դեսպանն իր թափանցել է օդանավակայանում գտնվող այնպիսի տարածք, ուր քաղաքացիների մուտքն արգելված է: Օդանավակայանի աշխատակիցը պահանջել է լքել տարածքը: Իրավիճակը չի շտկվել անգամ, երբ դեսպանը ներկայացել է. օդանավակայանի աշխատակիցն սկսել է հրմշտել դեսպան Քոլեյնիին, եւ ծագել է սկանդալ: Դեսպանն այցելել է ծառայության պետին եւ պահանջել հայտնել աշխատակցի անունը, սակայն մերժում է ստացել: Հայաստանյան ծանուցում միջադեպը նկարագրված է այլ կերպ. ինքնաթիռն ուշացրել է մեկնումը Թեհրան, դեսպանը փորձել է պարզել պատճառը, ինչից էլ ծագել է սկանդալը, եւ վերջինիս պտտսակ է հասցվել:

«Նոյյան տապանի» բոլոր փորձերը կատարվածի իսկությունը պարզել Իրանի դեսպանատնից, հաջողությամբ չպսակվեցին: Այնուհանդերձ, Իրանի դեսպանատան աշխատակցուհին, վկայակոչելով դեսպանատան պատասխանատուին՝ չհերքելով միջադեպը, խոսացավ միայն անմիջապես տեղյակ պահել իրանական կողմի հնարավոր արձագանքների մասին: Սակայն, մեր աղբյուրի համաձայն, իրանական կողմն այնուամենայնիվ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ԱԳՆ:

«Ազգ»-ի տվյալներով, ՀՀ կառավարությունը ստեղծել է հատուկ հանձնաժողով հարցը հետաքննելու: Ի դեպ, երեկ ԻԻՀ դեսպանության ոչ մի ներկայացուցիչ չէր մասնակցում վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի հետ օտարերկրյա դիվանագիտական կորպուսի հանդիպմանը:

ԸՆԹԱՑԻԿ

ՀԱՅԱՑՔ ՍՓՅՈՒՌՔԻՑ

Վեճերը սպառնում են սասանել ՀՀ-ի եւ ԼՂՀ-ի հիմքերը

Վերջին ամիսներին ՀՀ-ում եւ ԼՂՀ-ում սուր պայքար է գնում իշխանության համար: Դրանում ընդգրկված են քաղաքական, զինվորական եւ տնտեսական խմբակցություններ:

Անցյալ ամիս, երբ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը նշանակեց վերջին ութ տարիների 10-րդ վարչապետին, որոշ պաշտոնատար անձինք վարչապետների հաճախակի փոփոխությունները սկսեցին համեմատել այլ երկրների նման փոփոխությունների հետ: Օրինակ բերեցին Իտալիան, որ Առաջին համաշխարհային պատերազմից ի վեր տասնյակ վարչապետներ է ունեցել: Սա, իմ կարծիքով, միանգամայն սխալ համեմատություն է, քանի որ Հայաստանն ու Իտալիան բոլորովին տարբեր դրության մեջ են: Իտալիան հարեւան երկրի հետ պատերազմի մեջ չէ, թշնամի տերությունների կողմից շրջապատված չէ, եւ երկրի տնտեսությունն էլ սնանկ վիճակում չէ: Ավելին, բնակչության կեսը երկրից չի հեռացել, եւ գործարաններն անգործ կանգնած չեն: Այնպես որ, Իտալիայի գոյությունը չի վտանգվի, եթե նույնիսկ ամիսը մեկ կառավարությունը փոխվի:

Մինչդեռ նման շուտափույթ փոփոխությունները Հայաստանում կարող են լրջորեն սասանել նրա առանց այն էլ ոչ ամուր հիմքերը: Դժբախտաբար, Հայաստանն ու մանավանդ Ղարաբաղը չեն կարող հանդուրժել ներքին հակամարտություններ, որոնք քաղաքացիական խժդժությունների առիթ դառնալով ի վերջո կխարխլեն պետության հիմքերը: Հայաստանի եւ Ղարաբաղի առաջնորդները չեն կարող իրենց թույլ տալ անընդհատ զբաղվել աթոռները վերադասավորելով տախտակամածի վրա եւ չնկատել, որ պետության նավն ընկղմվում է: Նույնիսկ եթե Հայաստանի եւ Ղարաբաղի գոյությունը վտանգված չէ, այս առաջնորդները պետք է գիտակցեն, որ իրենց ներքին քաղաքական թշնամանքը լուրջ արձագանք է գտնում երկրի սահմաններից դուրս: Ամեն մի տեղական բնույթի հրապարակություն կամ հայտարարություն մանրամասնորեն քննարկվում է Բաքվում, Անկարայում, Մոսկվայում, Փարիզում, Լոնդոնում, Վաշինգտոնում եւ այլ երկրներում:

Պատկերացրեք Հայաստանի հեղինակությանը հասցված վնասը, երբ անցյալ հոկտեմբերին հրացանավոր մարդիկ, խորհրդարան ներխուժելով, անգթորեն հնձեցին կառավարության բարձրաստիճան պաշտոնյաներին: Հաջորդող օրերին եւ շաբաթներին ավելի քան 20 անհատներ, այդ թվում նաեւ նախագահ Քոչարյանի գլխավոր խորհրդականը, ձերբակալվեցին դավադրությանը մասնակից լինելու մեղադրանքով:

Բարեբախտաբար, անմիջապես նախագահն ամրապնդեց իր իշխանությունը, նրանցից շատերն ազատարձակվեցին եւ մեղադրանքներից զերծ հայտարարվեցին: Սարսափելի դեպքից ութ ամիս անց դեռ ոչ ոք չի կանգնել դատարանի առաջ: Անկախ դիտորդների համար չափազանց հստակ էր, որ հետաքննության անվան տակ որոշ պաշտոնատար անձինք անձնական եւ քաղաքական հաշիվներ էին մաքրում:

Այս քմահաճ ձերբակալությունները ստվեր գցեցին Հայաստանի առանց այն էլ կաղացող արդարադատության անաչառության վրա: Այն փոքր վստահությունը, որ ժողովուրդն ուներ կառավարության հանդեպ, վերջնականապես խախտվեց անհիմն ձերբակալությունների ու ազատ արձակումների այս շրջանի հետեւանքով:

Սպանությունների մեջ մեղադրվող նախկին ՆԳ նախարար Վանո Սիրադեղյանի փախուստը երկրից իշխանավորների կամայական խաղերի մի օրինակ եւս հանդիսացավ եւ առավել նվազեցրեց ժողովրդի վստահությունը:

Այս բոլորին գումարած վերջին շրջանում Ղարաբաղից հասած լուրերը քաջալերական չէին: Մի լրագրող ձերբակալվեց այնտեղ վարչապետի դեմ իր զրպարտչական հոդված գրելու համար: Համաձայն եմ, որ լրագրողները պատասխան պետք է տան իրենց գրածների համար, բայց բանտարկությունը չափազանց մեծ պատիժ է նման զանցանքի համար: Բարեբախտաբար, Ղարաբաղի բարձրաստիճան պաշտոնյաներն ապահովեցին նրա բացթողումը՝ անսալով հայաստանցի եւ սփյուռքահայ իրենց հայրենակիցների հորդորներին: Պետք է նշել, սակայն, որ նման միջամտությունը դատարանի որոշումներին նույնպես օրենքի խախտում է: ԼՂՀ նախագահի դեմ մարտի 22-ի մահափորձի առնչությամբ մեկ տասնյակի հասնող մարդիկ ձերբակալվեցին, որոնց թվում նախկին պաշտպանության նախարար Սամվել Բաբայանը, որին մեղադրեցին մահափորձի կազմակերպման մեջ: Իշխանությունները հայտարարեցին, որ Բաբայանը խոստովանել է իր մեղքը, սակայն նրան զրկել են փաստաբան ունենալու եւ լրագրողների հետ հանդիպելու հնարավորություններից: Ով էլ կատարել է ոճրագործությունը, անկասկած պատժի ենթակա է ըստ օրենքի: Բայց իշխանությունները պարտավոր են հարգել արդարադատության նվազագույն նորմերը:

Հակառակ դեպքում, ոչ միայն ձերբակալվածների, այլեւ Ղարաբաղի հեղինակությունն է խաթարվում միջազգային հանրության աչքում: Վերջերս ինտերնետի միջոցով «Պատերազմի եւ խաղաղության ինստիտուտի» հրատարակած «Ղարաբաղյան իշխանությունն ամբողջատիրական օրենքներ է կիրառում» հոդվածը լուրջ մտահոգության առիթ է տալիս: Ղարաբաղի նման դեռեւս ճանաչման չարժանացած պետությունը պետք է ամեն կերպ փորձի աշխարհին համոզել, որ արժանի է ճանաչման: Հայաստանի եւ Ղարաբաղի բոլոր խմբավորումները պարտավոր են գիտակցել, որ ներքին վեճերով պահելի մեծ վնաս են հասցնում իրենց հայրենիքի գոյությանը:

Տարբեր կուսակցությունների եւ իշխանավորների միջեւ գոյություն ունեցող անհամաձայնություններն ու վեճերը ժողովրդավարական գործընթացի անքակտելի մասն են կազմում, բայց ոչ երբեք մահափորձերը, սպանություններն ու զանգվածային ձերբակալությունները:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ,
«Կալիֆոռնիա կուրիեր»-ի խմբագիր

ՆԵՐՔԻՆ

Ռ. Շառոյանը նախարարական պաշտոնը նախընտրեց Դաշնակցությունից

Երեկվա մեր համարում գրել էինք, թե ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերով եւ սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանը լքել է ՀՅԴ-ն՝ նախարարական պորտֆելը պահելու համար:

ՀՅԴ ԳՄ ներկայացուցչից, ԱԺ պատգամավոր Արմեն Ռուստամյանից պարզեցինք, որ նախարարը ոչ թե լքել է ՀՅԴ-ն, այլ հեռացվել կուսակցությունից: «Մենք նախապես որոշել էինք չառաջադրել Ռ. Շառոյանին այս կառավարությունում, նրան տեղյակ էինք պահել այդ մասին, պատճառաբանել, բայց նա իր պատճառաբանությունները բերելով, անձնական նախաձեռնությամբ մասնակցեց կառավարությանը»: Կուսակցությունն էլ, ինչպես նշեց Ռուստամյանը, վարվեց իր կանոնագրի համաձայն:

Իսկ ինչո՞վ է պայմանավորված ՀՅԴ հրաժարումը նախարարական պորտֆելից: «ՀՅԴ-ն տվել էր ստեղծված իրավիճակի գնահատականը, ինչպես նաեւ նշել էր իր մասնակցության չափը՝ վիճակը շտկելու գործում», նշեց ՀՅԴ ԳՄ ներկայացուցիչը: Եվ քանի որ նախարարական մի աթոռը եղանակ չէր փոխելու, ապա անիմաստ էր նաեւ այդ կերպ պատասխանատվությունը կիսել այս կառավարության գործունեության համար: «Իհարկե, մենք համագործակցությունից չենք խուսափում այն մոտեցումներում, որոնք ընդունում ենք», հավաստեց Ա. Ռուստամյանը:

Զանգահարեցինք նաեւ ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարություն, նախարարի պատճառաբանությունը լսելու, բայց պրն Շառոյանը ստուգայցի էր մեկնել Տավուշ:

Մեկ այլ ոլորտում, ինչպես տեղեկացանք արժանահավատ աղբյուրից, կրոնից գործերի վարչության նախագահի պաշտոնակատար եւ ՀՀ վարչապետի խորհրդական Լեւոն Մկրտչյանը կամովի վայր է դրել լիազորությունները հիշյալ պաշտոններից: Մեզ պարզել չհաջողվեց, թե արդյո՞ք պրն Լ. Մկրտչյանի այդ քայլը կապ ունի կուսակցական կարգապահության հետ:

Լ. Գ.

ՍԴ-ում սկսվեց Կիմ Բալայանի եւ Վազգեն Սաֆարյանի հայցադիմումների քննությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ Սահմանադրական դատարանը հունիսի 13-ին քննության առավ ԱԺ պատգամավորների մայիսի 21-ի լրացուցիչ ընտրություններում Երեւանի թիվ 5 ընտրատարածքի երկու թեկնածուների հայցադիմումներն ընդդեմ Երեւանի մարզային ընտրական հանձնաժողովի: ՀՅԴ անդամ Կիմ Բալայանը դիմել է հայցով՝ քննարկել եւ վերացնել Երեւանի ՄԸՀ մայիսի 23-ի որոշումն այդ ընտրատարածքից Եղիա Շամշյանին պատգամավոր գրանցելու վերաբերյալ, իսկ Հայաստանի Առաջադիմական միացյալ կոմունիստական կուսակցության նախագահ Վազգեն Սաֆարյանի հայցով պահանջվում է անվավեր ճանաչել ընտրությունները թիվ 5 ընտրատարածքում:

ՍԴ նիստում լսվեցին թիվ 5 ընտրատարածքի թիվ 56 եւ թիվ 62 տեղամասային հանձնաժողովների անդամների վկայությունները. դրանք այն տեղամասերն են, որտեղ գրանցվել են ամենամեծ թվով խախտումներն ու անճշտությունները: Իրենց դիրքորոշումները ներկայացրեցին հայցվորներն ու պատասխանող կողմը:

Դատարանը, սակայն, որոշում չկայացրեց: ՍԴ նախագահ Գագիկ Հարությունյանն առաջարկեց հետաձգել գործի քննությունը, դատարանում հարցաքննել նաեւ թիվ 59 տեղամասային հանձնաժողովի անդամներին եւ դիմել ՀՀ գլխավոր դատախազություն, որպեսզի վերջինը ՍԴ-ին ներկայացնի իր գնահատականն ընտրատարածքում արձանագրված օրինախախտումների առնչությամբ: Հիշեցնենք, որ ժամանակին ՀՀ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը գլխավոր դատախազություն էր ներկայացրել ընտրատարածքում խախտումների վերաբերյալ ԿԸՀ-ին հասցեագրված դիմումները:

Սահմանադրական դատարանի անդամները միաձայն պաշտպանեցին Գագիկ Հարությունյանի առաջարկը, եւ դատական նիստը հետաձգվեց մինչեւ հունիսի 20-ը:

Թոշակների ուշացման պատճառը անպատժելիությունն է

ԿԱՊԱՆ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սյունիքի մարզում կենսաթոշակների վճարումը կապ չուներ վերջերս կատարված կենսաթոշակառուների կողմից Երեւան-Մեղրի միջպետական նշանակության ավտոճանապարհը փակելու հետ. եթե ճանապարհն էլ չփակվեր, մարտ ամսվա թոշակներն առաջիկա օրերին կբաշխվեին, հայտարարեց ՀՀ կենսաթոշակային հիմնադրամի Սյունիքի մարզային վարչության պետ Արայիկ Պարոնյանը: Ըստ նրա, հիմնադրամի պարտքը կենսաթոշակառուներին, որը մեծ մասամբ գոյացել է չվճարված աշխատավարձերից, այսօր կազմում է 350 մլն դրամ: Թոշակների ուշացումը կապված է անպատժելիության մթնոլորտի հետ, հայտարարեց Պարոնյանը, նշելով, որ մարզում կան այնպիսի ձեռնարկություններ, որոնք արդեն մեկ տարի է աշխատավարձ չեն վճարում: Նա գտնում է, որ եթե այդպիսի մի ձեռնարկության տնօրեն պատասխանատվության ենթարկվի, ապա թոշակառուն ժամանակին իր թոշակը կստանա:

«Սեւ գնդապետների» գործի 5-ամյա տարելիցը

Ով արատավորել է ՆԳ համակարգի սպայի կոչումը, պիտի հեռանա

«1995 թ. հունիսի 20-ին կատարվեց ծանր հանցագործություն, որը պատմության մեջ մտել է որպես «սեւ գնդապետների» գործ», երեկ խորհրդարանին հիշեցրեց ԱԺ պատգամավոր եւ համակարգի արդեն նախկին աշխատակից Գագիկ Կոստանդյանը՝ փաստելով, որ այդ ծանր հանցագործությունը դեռեւս անպատիժ է մնացել: 1995 թ. հանրահավաքի ժամանակ ՆԳ նախարար Լյովա Գալստյանը հայտարարեց, որ համակարգն իր իրավական գիտելիքները ծառայեցնելու է ժողովրդին, բայց քանզի ժողովրդին ծառայելը նախորդ վարչախմբի գնահատմամբ հանցագործություն էր, հունիսի 20-ին ձերբակալվեցին համակարգի 20-ից ավելի բարձրաստիճան եւ մասնագետ սպաներ, 5 օր նրանց մասին որեւէ տեղեկություն չկար, 5 օր անց սկսեցին արձակել ձերբակալվածներին, բայց նրանցից շատերն արդեն հաշմանդամ էին դարձել: Ներքին գործերի այն ժամանակվա նախարար Վանո Սիրադեղյանի եւ նրա ղեկավարած կառույցի շատ բարձրաստիճան սպաներ, որոնք այսօր եւս բարեհաջող շարունակում են պաշտոնավարել՝ գեներալի ուսադիրներով, ոչ միայն խոշտանգեցին ձերբակալվածներին, այլեւ ում չէին կարողանում ձերբակալել, հետապնդում էին նրանց հարազատներին, առգրավում վերջիններիս գույքը, թանկարժեք իրերը:

Գագիկ Կոստանդյանը հրապարակեց ՆԳ ներկայիս նախարարին՝ առանց ինչեցնելու Հայկ Հարությունյանի անունը, ինչպես նաեւ ՆԳ մի շարք այլ փոխնախարարներ, վարչության պետեր այն ժամանակ դրսեւորեցին «ՆԳ սպայի կոչման ոչ վայել վարք, արատավորեցին սպայի պատիվը, այսօր գոնե նրանք պետք է ամոթխածություն ցուցաբերեն եւ հրաժարվեն իրենց պաշտոնից: Մենք երբեւէ իրավական երկիր չենք դառնա, եթե նրանք մնան, թող հեռանան սպային վայել ձեւով», եզրափակեց Գագիկ Կոստանդյանը՝ հիշեցնելով զոհերի անունները՝ Էդիկ Ադաբալով, որը եվրոպական հայտնի կլինիկաներում բուժվելուց հետո էլ մնաց առաջին կարգի հաշմանդամ, Մարգարյան Դիոնիս, որին չգտնելով՝ ձերբակալեցին 20-ամյա որդուն, մեկ շաբաթ պահեցին բանտում եւ ապա գլխին պարկ հագցնելով՝ արձակեցին Շահումյանի գերեզմանոցում...

Ն. Դ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅՈՒՍԻՆ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային ցանցածը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Թիրախի ընտրությունը կախված է նպատակից ու պատվիրատուից

Պատասխանում է ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը

– Վերջերս ՀՌԱԿ-ը դարձել է «Առավոտի» թղթակից Աննա Իսրայելյանի հարձակողական հրապարակումների առարկան, վերջինիս կողմից մեղադրվելով քաղաքական անսկզբունքայնության մեջ։ Վերջինից, ի դեպ, զերծ չէ Հայաստանի եւ ոչ մի քաղաքական ուժ, այդ թվում՝ հատկապես այն ուժերը, որոնք այսօրվա մեր քաղաքական դաշտում իշխանական եւ այլ լծակների են տիրապետում։ Ինչո՞ւ է թիրախ ընտրվել հենց ՀՌԱԿ-ը, արդյոք ո՞չ այն պատճառով, որ առավել հետեւողական ու խիստ է քննադատում նախկին իշխանությունների դաշինքի ստեղծումն ու «գործունեությունը», ուժեր, որոնց ջատագովն ու պաշտպանն է հիշյալ թղթակիցը։

– Անշուշտ, ամեն ինչը փոխկապակցված է, եթե հետեւենք այդ թղթակցի հրապարակումներին ու հեռուստատեսային մեկնաբանություններին, անմիջապես կռահենք նրա հետապնդած նպատակը։ Ակնհայտ է, թե ում խոսափողն է նա։ Իր քաղաքական կողմնորոշումից ելնելով էլ նա փորձում է կողմնակալ տեսանկյունից ու աղավաղված ներկայացնել ՀՌԱԿ-ի պատմությունը, հարաբերությունները նախկին իշխանությունների հետ եւ այլն։ Իսկ «ի հիմնավորումն» իր, այսպես կոչված, փաստարկների եւ անհետեւողական դատողությունների՝ մեջբերումներ է անում այլ քաղաքական գործիչների կարծիքներից, փորձում լարվածություն ստեղծել ռամկավարների ու դաշնակների, ռամկավարների ու երկրապահների միջեւ։

– Ի՞նչ կասեք Մյասնիկ Մալխասյանի խոսքից արված եւ ՀՌԱԿ-ի հասցեին հնչող բավականին սուր մեջբերումներին ի պատասխան։

– Նախ մեջբերումը տեղին չէր եւ պարզապես զետեղված էր թղթակցի նպատակին ու շահարկումներին ծառայելու։ Բացի այդ՝ մենք, մերկապարանոց խոսքեր չհնչեցնելու համար, մեկ անգամ եւս վերադիտել ենք ՀՌԱԿ ատենապետի վերջին շրջանում ցուցադրված հեռուստատեսային ելույթները. «Երկրապահի» անունը դրանցում չի հիշատակվում։ Մեկ ամիս առաջ հնչած հեռուստաելույթում ՀՌԱԿ ատենապետն իրոք մտահոգություն է հայտնել այն փաստի կապակցությամբ, որ Հայաստանն աշխարհին սկսել է ներկայանալ հրացանավոր մարդու կերպարով, եւ այդ կերպարը թույլ չի տալիս, որ մեզ մոտ զարգանան շուկայական հարաբերությունները, տնտեսությունը ձերբազատվի իր կառույցների «հրացանավոր» տերերից։ Հետաքրքրական է, որ «Երկրապահի» ներկայացուցիչն այս արձանագրումն անմիջապես համարում է իր կազմակերպության ուղղված վիրավորանք։ Բացասական անձնավորություններ կարող են թափանցել ցանկացած կազմակերպություն, այդ թվում եւ իրենց մոտ, ուրեմն ի՞նչ՝ սխա՞լ ընկալենք ասվածը եւ վերագրենք անխտիր բոլոր երկրապահների՞ն, որոնց մեջ այդպիսիներն են արժանավոր... Եթե պրն Մալխասյանն այդպես է ցանկանում, թող իրենց անմիջապես «մեղավոր» ճանաչի։ Այո, մենք միջազգային հանրությանը ներկայանում ենք անցանկալի կերպարով։ Հրացանավոր մարդու կերպարը յուրացրած անձի՞նք չէին, որ սպանեցին գլխավոր դատախազին, ԱՄ եւ ՆԳ փոխնախարարներին... Ի վերջո, նույն կերպարի դիմակով չէ՞ր, որ կատարվեց հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությունը։ Վերջապես, բոլոր այդ դեպքերում հրացանավոր մարդիկ չէի՞ն «հերոսները»։ Չեմ կարծում, որ «Երկրապահի» ներկայացուցիչները պիտի այդքան բուռն արձագանքեին եւ դրանով իսկ իրենց ընդհանրացնեին վերը նշված կերպարի հետ։

– Քանի որ, չնայած մեր՝ արդեն բազմիցս տրված պարզաբանումներին, 1996-ին Լ. Տեր-Պետրոսյանի թեկնածությունը պաշտպանելու մեղադրանքները շարունակում են հնչել, խնդրում եմ եւս մեկ անգամ անդրադառնալ այդ հարցին։

– Կրկնում եմ՝ 1996 թվին ՀՌԱԿ-ն իրոք պաշտպանել է Տեր-Պետրոսյանի թեկնածությունը, որովհետեւ այդ տարի ընտրապայքար էր ծավալվել ՀՀՇ-ից անջատ երկու գործիչների միջեւ՝ նրա եւ Վազգեն Մանուկյանի, մենք գերադասեցինք առաջինին, վատի եւ վատագույնի միջեւ ընտրություն կատարելու սկզբունքից ելնելով։ Ի միջի այլոց, ՀՌԱԿ համագումարի այդ որոշումից հետո էր, որ Ռուբեն Միրզախանյանը հրաժարվեց Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության ատենապետի պաշտոնից։

– Աննա Իսրայելյանն իր հրապարակումներում ՀՌԱԿ-ի անսկզբունքայնության հիմքը տեսնում է ժամանակին ՀՀՇ-ի հետ համագործակցելու մեջ։ Ի՞նչ համագործակցության մասին է խոսքը։

– Ձեր նշած տիկինը եւ իր հովանավորողները, պարզվում է, ցնորքին մոտիկ մեծ ֆանտազիայի տեր մարդիկ են։ Օգտագործելով մեր համբերությունը, նշեմ ՀՌԱԿ-ՀՀՇ «համագործակցության» չոր փաստեր. 1992-ից ի վեր ՀՌԱԿ-ի դեմ, կարելի է ասել, որ ՀՀՇ-ն գործում էր չհայտարարված պատերազմի օրենքներով։ Այն ՀՌԱԿ-ի դեմ 2 ճակատով էր գնում՝ մեկը թիկունքից, մյուսը՝ պետական ապարատի միջոցով, որն արտահայտվեց ՀՌԱԿ ատենապետի անհիմն ձերբակալությամբ, բռնարարք կատարվեց «Ազգ» օրաթերթի գլխավոր խմբագրի եւ լրագրողների նկատմամբ, կատարվեց մի քանի փորձ, զինված հարձակում ՀՌԱԿ-ի կենտրոնական գրասենյակի վրա, միաժամանակ ստուգումներ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամների գործունեության ոլորտներում (անկախ նրանց զբաղեցրած պաշտոնը պետական էր, թե զբաղվում էին մասնավոր բիզնեսով), օգտագործելով հարկային տեսչության եւ դատախազության աշխատակիցներին, բազմակի ստուգումներ ՀՌԱԿ-ի ֆինանսական գործունեության՝ նույն դատախազության, հարկային տեսչության եւ արդարադատության նախարարության կողմից, եւ վերջապես «Ազգ» օրաթերթի փակումը։

Կարծում եմ, այսքանն էլ բավական է, որպեսզի կարծիք ձեւավորվի, թե ինչպիսի «համագործակցություն» է եղել ժամանակին ՀՌԱԿ-ի եւ ՀՀՇ-ի միջեւ։ Եվ այս ամենի մեջ ՀՀՇ այն ժամանակվա ղեկավարությունը չհասկացավ մի պարզ ճշմարտություն. ՀՌԱԿ-ի շարքերից իր կողմը քաշելով ճղճիմ, պաշտոնամոլ եւ այլ տեսակի մոլագարների՝ մաքրեց ՀՌԱԿ-ը պատեհապաշտներից, որի համար իրոք հայտնում եմ իմ շնորհակալությունը։

Սեփ. թղթ.

ԱԺ-ն առայժմ բացահայտել է 9 մլրդ դրամի յուրացում 1999 թ. պետբյուջեից

Սկիզբը էջ 1

Վերահսկիչ պալատը դատական մարմին չէ, սակայն դատախազության իսկ առաջարկությամբ իրավապահ մարմիններ են ուղարկվել կրթության համակարգին ուղղված ՀԲ վարկերի հետազոտության տեղեկանքները։ Աշոտ Թավադյանի պնդմամբ, ամենակասկածահարույցը դասագրքերի տպագրությանն ուղղված վարկային ծրագրերի առաջին փուլն է եղել, որի ժամանակ հայտարարվել են մրցույթներ՝ որոշելու, թե ով ավելի որակյալ եւ նպաստավոր պայմաններով կտպի դասագրքերը։ Ցավոք, հայաստանյան տխուր ավանդույթով՝ մրցույթներում ընտրյալ են ճանաչվում ոչ թե լավագույն պայմաններ առաջարկող ընկերությունները, այլ՝ յուրայինները։ ՎՊ-ն մտադիր է դատախազություն ուղարկել նաեւ վերոնշյալ ապրանքային վարկերի եւ դրամաշնորհների հետազոտման փաստաթղթերը։ Հիշեցնենք, որ վարկերը դառնում են մեր պետության արտաքին պարտքը՝ շուրջ 1 մլրդ դոլար։

Վերահսկիչ պալատի հաշվետվությունը խորհրդարանն ընդունեց լռելյայն գոհունակությամբ, ի վերջո մեկամյա գործունեությունը բոլորած ԱԺ-ն գոնե մասնագիտական այս կառույցի շնորհիվ կարող է արդարացնել իր գործունեության բացթողումները։ Սակայն փաստ է, որ ՎՊ-ի 99 թ. տարեկան հաշվետվության քննարկման պահին խորհրդարանական դահլիճում երկու տասնյակ պատգամավոր իսկ չկար։

Առանց բուռն կրքերի խորհրդարանը վավերացրեց նաեւ 99 թ. պետբյուջեի կատարման հաշվետվությունը։ ԱԺ խմբակցություններից եւ խմբերից ոչ մեկը չկամեցավ խոսք ասել հերթական թերակատարված այս օրենքի մասին։ Միայն փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանը հրապարակեց «մեղմացուցիչ դեպք հանգամանքը»՝ 100 մլրդ դրամի չվճարումներ են կուտակվել 99 թ., նման պայմաններում խորհրդարանը պետք է չընդուներ բյուջեի կատարման հաշվետվությունը, բայց 99 թ. բյուջեի կատարումն ընթացել է 3 վարչապետների օրոք։ Տիգրան Թորոսյանը հիշատակեց նաեւ մի զարմանալի օրինաչափություն. ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարություններն ու Կենտրոնական բանկը հույժ տարբեր սկզբունքներով են առաջնորդվում՝ գնահատելով բյուջետային հոդվածների կատարումը. «Մի փոքրիկ երկրի համար երկու տարբեր մոտեցում, այստեղից էլ տարբեր արդյունքներ, անընդունելի է»։ Շեշտվեց բյուջեների թերակատարման գլխավոր պատճառներից մեկը՝ ամեն անգամ եկամուտների եւ ծախսերի կատարման համամասնությունները չեն սահմանվում կամ սահմանվում են տարեվերջին՝ ի հետեւանս անխուսափելի են ծախողումները. «Մեր տնտեսությունը հիվանդ է», քանիցս արձանագրում է Տիգրան Թորոսյանը։ Նա չմոռացավ նշել էներգետիկ ոլորտի դանայան տակառը. վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի օրոք 17 մլրդ դրամ հատկացվեց համակարգին, եւ փաստացի իշխանությունը դարձյալ ինքնախաբեությամբ զբաղվեց. այդ 17 մլրդ դրամը ոչ միայն չուղղվեց աշխատավարձերի, թոշակների եւ նպաստների կուտակված պարտքերը մարելուն, այլեւ չառողջացրեց էներգետիկ համակարգը։ Այսօր էներգետիկ ոլորտում կրկին տասնյակ միլիարդների հասնող պարտքեր են կուտակվել։

ԿԲ նախագահ Տիգրան Սարգսյանը այնքան էլ վստահ չէր՝ ներկայացնելով իր կառույցի տարեկան հաշվետվությունը. գուցե պատճառը դրամավարկային քաղաքականության վայրիվերումներն են, սակայն Սահմանադրությամբ հաշվետվությունը լոկ ի գիտություն է ընդունվում, եւ նա բարեհաջող խուսափեց պատգամավորական համազարկերից։ Ծավալուն հաշվետվությունից մեջբերենք հիվանդության կիզակետին հասնող մեր տնտեսության որակումներից. «99 թ. ՀՆԱ-ի՝ որպես վերջնական արտադրանքի կառուցվածքում շարունակվեց դեռ 1994 թ.-ից նկատված ապրանքների արտադրության տեսակարար կշռի նվազման միտումը, որն ուղեկցվում է ծառայությունների եւ զուտ անուղղակի հարկերի տեսակարար կշիռների աճով»։ Այսինքն՝ մեր բյուջետային եկամուտները հավաքվում են անուղղակի հարկերից, որոնք գանձվում են ներմուծումից։ Սակայն ներմուծման ծավալները եւս նվազում են, մաքսանենգությունը ծաղկում է, ուստի մեր տնտեսությունը օդում կարող է հայտնվել դեֆոլտի, իմա՝ սնանկության շեմին։

Էներգետիկ համակարգում յուրացումների հաշվետվությունն առայժմ գերգաղտնի

«92-99 թթ. էներգակիրների ներկրման, արտադրված էլեկտրաէներգիայի ծավալների օգտագործման, ինչպես նաեւ էներգետիկ համակարգին ուղղված վարկերի արդյունավետությունն ուսումնասիրող ժամանակավոր հանձնաժողովի հաղորդումը» Դավիթ Լոքյանի գլխավորած պատգամավորական խումբը հույժ գաղտնի է պահում։ Այսօր պետք է հաշվետվությունը ներկայացվի խորհրդարանին, սակայն երեկ երեկոյան անգամ պատգամավորներին հնարավորություն չտրվեց ծանոթանալ փաստաթղթին։ Հատուկ կարգի համաձայն, Դավիթ Լոքյանը մինչեւ մեկ ժամ կզեկուցի իրենց հետաքննության արգասիքը, ապա հանձնաժողովի անդամները մինչեւ 40 րոպե ելույթի իրավունք կստանան, պատգամավորները հանձնաժողովի նախագահին կուղղեն իրենց հետաքրքրող հարցերը, իսկ անհատ պատգամավորները, խումբ-խմբակցությունները 10 րոպեի տիրույթում գնահատական կտան կատարվածին։ Տեղին է հիշեցնել նախորդ ԱԺ-ում համանման խնդիր լուծող Պետրոս Մաքեյանի կողմից ղեկավարած հանձնաժողովի նախադեպը։ Պետրոս Մաքեյանի հանձնաժողովն աշխատում էր առավել հրապարակային, նրանց եզրակացությունը, ուր հայտնի անուններ կային՝ ի դեմս ներկայիս պետեկամուտների փոխնախարար Երվանդ Զախարյանի, վարչապետի ներկայիս խորհրդական Գագիկ Մարտիրոսյանի եւ այլոց։ Բայց խորհրդարանական մեծամասնությունն այն ժամանակ դեմ էր հանձնաժողովի եզրահանգումների հիման վրա օրենսդրական որոշմամբ մեղավորներին պատասխանատվության ենթարկելու բոլոր առաջարկներին։ Երեկ Վիկտոր Դալլաքյանը բոլորին կոչեց պատասխանատվության։

Հայտարարությունների ժամը հագեցած էր, եւ ինչպես եզրափակեց «Հայաստան» խմբի պատգամավոր Սամսոն Միքայելյանը. «Քծնանքի ու մատնության մթնոլորտում ջարդվում է ազգային ոգին, ամեն կերպ քողարկվում է ճշմարտությունը եւ ներկայիս գործունեության մեջ չկա լուսավոր կետ...»։ Ընդդիմադիր պատգամավորները նախընտրում են գրական այլաբանությամբ խոսել հանրապետությունում վաղուց ի վեր հաստատված մթնոլորտի մասին՝ գուցե պատճառը սեփական մեղքի գիտակցումն է։

ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ

Հայաստանի այցեքարտ՝ հասցեագրված սփյուռքին

Օրերս հրատարակվել է «Հայաստանի այցեքարտ» վերնագիրը կրող, ճաշակով ձեւավորված, փոքրածավալ եւ օգտակար մի գրքույկ։ Գրքույկը հասցեագրված է սփյուռքահայությանը եւ նպատակ ունի լրացնել տեղեկատվական բացը, որ գոյություն ունի Հայաստանի վիզային պայմանակարգի, օտարերկրյա քաղաքացիների իրավական վիճակի, կացության կարգավիճակների տրման եւ ներդրումային միջավայրի վերաբերյալ։ Գրքույկն,

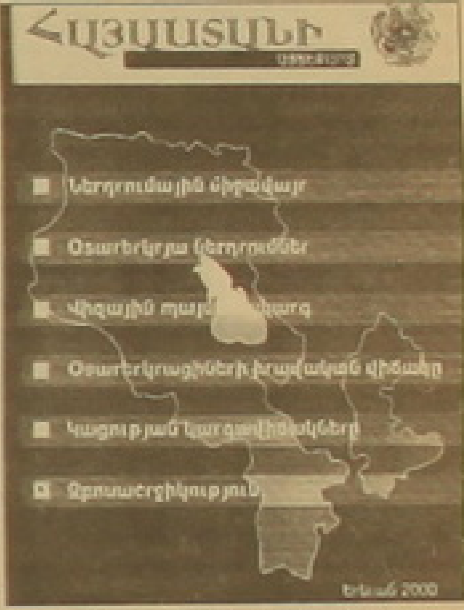

ըստ էության, սփյուռքահայերին Հայաստանի օրենսդրաիրավական դաշտը ներկայացնելու մի յուրօրինակ փորձ է։ Բավականին հետաքրքրական տեղեկատվություն է ամփոփված նաեւ «Հավելվածներ» ենթաբաժնում, իսկ գրքույկի վերջին բաժինը հատկացված է զբոսաշրջության բնագավառում տարբեր ծառայություններ մատուցող մի շարք կազմակերպությունների ներկայացմանը։

Հայրենիք-սփյուռք փոխգործակցության անհրաժեշտ եւ առաջնային նախապայմանը բավարար փոխճանաչողությունն է։ Եվ այս առումով նման գրքույկի հրատարակությունը միանգամայն արդարացված է։

Անշուշտ, ցանկալի կլիներ, որ Հայաստանը ներկայացնող այսօրինակ գրքույկներ հրատարակվեին նաեւ օտար լեզուներով, որոնց անհրաժեշտությունն անժխտելի է։

Սկսեց գործել Գյումրի-Այրում 2-րդ գնացքը

Վերջին հարյուրամյակում երկաթուղին մշտապես եղել է Շիրակի ու Լոռու, դրանց բնակչության գործուն տնտեսական կապերն ապահովող հիմնական միջոցը։ Որոշ ընդհատումից հետո, անցյալ տարի, Գյումրի-Այրում էլեկտրագնացքի երթեւեկության վերսկսումը մարդկանց կրկին հնարավորություն ընձեռեց օգտվելու համեմատաբար էժան փոխադրամիջոցից, ինչն այսօր ոչ պակաս կարեւոր է։ Նկատի ունենալով ամռանը ուղեւորահոսքի սպասվող աճը, երկաթուղու հանրապետական վարչությունն օրերս չվացուցակ մտցրեց Գյումրի-Այրում 2-րդ մարդատար գնացքը, որը սկսել է երթեւեկել հունիսի 9-ից։ Այն առայժմ կազմված է 4 վագոնից, բայց պահանջարկի դեպքում դրանց թիվը կարող է ավելացվել։ Բացի նրանից, որ այս 2 գնացքներն այժմ լրացնում են միմյանց, դրանցից 2-րդի գրաֆիկը թերեւս առավել հարմար է ուղեւորների մեծ մասի համար։ Եթե մինչեւ այժմ Այրումի էլեկտրագնացքը Գյումրիից մեկնում էր եւ այժմ էլ մեկնում է առավոտյան ժամը 6-ին ու Գյումրի վերադառնում 22-ի կողմը, որի դեպքում տնից կայարան եւ կայարանից տուն հասնելը դժվար է հատկապես քաղաքի հեռու թաղամասերում ապրողների ու գրեթե անհնար՝ մերձակա գյուղերից եկող ուղեւորների համար, ապա նոր գնացքը մեկնում է ու ժամանում ցերեկվա ժամերին։ Դա հարմար է մանավանդ լոռեցի ուղեւորին, որը կարող է ժամը 12.15-ին հասնել Գյումրի, ավարտել օրվա գործերը, կայարանամերձ շուկայում առեւտուր անել եւ երեկոյան կողմ՝ 16.10-ին, վերադառնալ։

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Գյումրի

Անտարբերության հողմաղացների դեմ միայնակ պայքարելիս...

Հեռանկարային, բայց տապալված մի գիտափորձի տարեգրությունից

Ազգային կրթական համակարգով եւ առհասարակ կրթության հարցերով հետաքրքրվողները թերեւս լավ են հիշում մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Սարիել Ղաջոյանին եւ Վ. Տերյանի անվան թիվ 60 դպրոցում, որի տնօրենն էր, նրա ներդրած մասնակի վճարովի ուսուցման գիտափորձը: Այս մոդելը, որը կարճ ժամանակում լավագույնս արդարացրել էր իրեն, սկզբում բարեհաճորեն թույլատրվեց ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության կողմից, սակայն որոշ ժամանակ անց նույն կառույցը չեղյալ հայտարարեց իր թույլտվությունը, իսկ տնօրենն ազատ արձակվեց զբաղեցրած պաշտոնից միջնորդությամբ քաղաքապետարանի կրթության վարչության:

Կրկին մեղավոր է Սահմանադրությունը, որի 35-րդ հոդվածի համաձայն մեր պետական միջնակարգ դպրոցներում կրթությունն անվճար է, սակայն այդ, այսպես կոչված, անվճար ուսուցումն ավելի թանկ է արժենում ծնողների «գրպանին», քան եթե հաստատագրված վճարների համակարգը գործեր: Լույսի պես պարզ է, որ 35-րդ հոդվածը լոկ անկիրառելի շարադրանք է թղթի վրա, քանի որ պետությունն անկարող է ապահովել սույն պահանջի պայմանները, անկարող է ֆինանսավորել իր դպրոցները: Արդյունքում՝ մեր կրթական համակարգը՝ միջնակարգ եւ բարձրագույն, դարձել է ամենակոռումպացված օղակներից մեկը պետական այլ կառույցների թվում: Այսպիսով, անհրաժեշտ է գտնել դպրոցի գաղափարական հենքի ու բարոյական վարկանիշի վերականգնման մեկ այլ ճանապարհ՝ այլընտրանքային, եթե սահմանադրականը չի արդարացնում: Այս մոտեցմամբ էր խարսխված Ղաջոյանի գիտափորձը:

Գիտափորձի նախապատմությունն ու բնույթը

1997-ին «Պետական մասնակի վճարումով փորձարարական հանրակրթական դպրոցի մոդելը» փորձարկելու առաջարկությամբ Սարիել Ղաջոյանը դիմեց ԿԳ նախարարություն ու ստացավ փոխնախարար Լեւոն Գալստյանի, ապա եւ նախարար Արտաշես Պետրոսյանի համաձայնությունը: Նրան տրամադրվեց Տերյանի անվան դպրոցը՝ գիտափորձը երեք տարում իրականացնելու:

Դպրոցում անմիջապես ստեղծվեց հոգաբարձուների խորհուրդ՝ բաղկացած, ի դեպ, մանկավարժ-գիտնականներից (նախագահը ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Ալբիկ Մկրտչյանն էր): Հոգաբարձուների խորհուրդն, ըստ մոդելի, պիտի վերահսկեր դպրոց մուտք գործող գումարային հոսքը, որը գոյանալու էր ծնողների կամ հովանավորների կամավոր հատկացումներից: Կամավորության սկզբունքն այս մոդելի առաջին ու ամենակարեւոր պայմանն էր: Փաստորեն մոդելի շնորհիվ դպրոցն ունենալու էր հիմնադրամ, որում գոյացած գումարները ծախսվելու էին դպրոցի տնտեսական կարիքների, առաջադիմող ու խոստումնալից աշակերտներին նյութապես քաջալերելու, ուսուցիչների աշխատավարձը բարձրացնելու եւ ընթացիկ հարցերի վրա: Մոդելի նպատակը դպրոցում ապօրինաբար շրջանառվող գումարների հոսքի դադարեցումն էր եւ չարաշահումների կանխարգելումը. եղած միջոցները պիտի ծառայեին միմիայն դպրոցի շահերին:

Մեր անկարգապահ գործելաոճի պայմաններում առաջին հայացքից անիրականանալի թվացող այս ծրագիրը, սակայն, հաջողությամբ ներդրվեց դպրոցում եւ իր գոյության մեկ տարվա ընթացքում շոշափելի առաջխաղացման գրավականը հանդիսացավ: Հիշատակելի է հետեւյալ փաստը եւս. մինչ մոդելի ներդրումը, ծնողների շրջանում պարտադիր սոցիոլոգիական հարցում էր անցկացվել: Ըստ արդյունքների՝ ծնողների 74 տոկոսը (առանց պարտավորվելու նշել էր իր աշխատավայրն ու եկամուտը) պատրաստակամություն էր հայտնել ուսման մասնակի վարձ վճարելու:

Ի՞նչ կատարվեց հետո: Ինչպես եւ պետք էր նախատեսել, Տերյանի անվան դպրոցն այդ ընթացքում «սպիտակ ագռավ» ու «աչքի փուշ» էր դարձել որոշ ղեկավարների համար, եւ ի վերջո ԿԳ նախարարությունն ուժը կորցրած համարեց իր նախորդ երկու հրամանները: Ղաջոյանն այդ, իր իսկ խոսքերով, անհիմն դադարի համար մեղադրում է նաեւ քաղաքապետարանի կրթության վարչությանը: Իսկ նրանց գործողությունները պատճառաբանում է հետեւյալ կերպ. «Ղեկավարությանը տագնապի մատնեց այն, որ գիտափորձը բաց արեց դպրոցներում տիրող իրական պատկերը: Հատկապես աշակերտների համատարած անգրագիտությունը՝ զուգակցված բացառիկ բարձր «առաջադիմությամբ»: «Մոդելի գործարկման ընթացքում անհաշտ պայքար էր տանում դրամաշորթության, ուսուցիչների ու աշակերտների կարգապահության ցածր մակարդակի դեմ, շարունակում է նա, տարիներ շարունակ արտաբյուջետային ոչ մի դրամ չմուտքագրած դպրոցում արտաբյուջետային միջոցները գիտափորձի ընթացքում կազմեցին 3 մլն 250 հազար դրամ, դպրոց բերվեց շուրջ 1,5 մլն-ի անվճար գույք...»: Այս բարեփոխումների իրական լինելն են ապացուցում նաեւ պետական տարբեր պաշտոնյաների, մանկավարժ-գիտնականների մասնագիտական բարձր գնահատականները:

Միաժամանակ բողոք-նամակներ են հղվում ուսուցչական կազմի դժգոհ հատվածի կողմից. «Բնականաբար: Չէ՞ որ աշակերտներից ու ծնողներից այլեւս գումար չէր հավաքվում որոշ մարդկանց գրպանը մտնելու համար, ահա թե ինչու էին այդ մարդիկ լարվել տնօրենի դեմ», պատճառաբանում են մի խումբ ուսուցիչներ ու ծնողներ իրենց նամակում:

Բողոքների արդյունքում քաղաքապետարանի կրթության վարչությունը 1998-ին հանձնաժողով է ուղարկում դպրոց. վերջինս ստուգումներից հետո հրապարակում է իր տեսակետը՝ խախտումներ չեն եղել: Նույն գնահատականն է տալիս նաեւ երկրորդ հանձնաժողովը: Եվ այնուամենայնիվ Ղաջոյանն ազատվում է աշխատանքից, իսկ գիտափորձը՝ ընդհատվում: ԿԳ նախարարությունը, փաստորեն, հրաժարվում է իր իսկ կողմից հավանության արժանացած մոդելից: Պաշտոնանկ տնօրենը մինչ օրս դիմում է բոլոր հնարավոր ատյաններ՝ պայքարելով ոչ թե պաշտոնում վերականգնվելու, այլ մոդելի վերագործարկման համար: Սակայն ո՞ւմ էր պետք գիտափորձը առանց «վնասազերծված» տնօրենի:

Հակասություն օրենքի հետ

«Ղաջոյանը խախտել է օրենքը, համարում է քաղաքապետարանի կրթության վարչության պետի տեղակալ Գագիկ Մելքոնյանը. նրա գիտափորձն արդեն իսկ Սահմանադրության խախտում է, քանի որ հակասում է անվճար ուսուցման սկզբունքին»: Օրենքից ելնելով՝ Ղաջոյանը կարող էր ծնողներից գումարներ գանձել միայն մեկ պայմանով. որպեսզի այդ գումարները ծառայեցվեին պարտադիր պետական ծրագրից դուրս խմբակների ստեղծմանը, լրացուցիչ պարապմունքներին, միջոցառումներին եւ այլն: Իսկ նա ուսման վարձ է գանձել (թեկուզեւ կամավորության սկզբունքով)՝ իրականացնելու մի ծրագիր, որն առանց այդ էլ ֆինանսավորվում է պետության կողմից (այստեղ թերեւս հարկ է նշել, թե որքա՞ն արդյունավետ ու լիարժեք է այդ ֆինանսավորումը- Ա. Բ.):

Մինչդեռ նախկին տնօրենը չի համարում, թե օրենք է խախտել, քանի որ կրթության վարչությունը կրթական ծրագիրը շփոթում է կառավարման մոդելի հետ, ինքը երկրորդն է իրականացնում, իսկ առաջինին իր գիտափորձով որեւէ կերպ չի դիպչում: Եթե օրենքը չի գործում, ապա չպիտի դոգմա կամ խեղդող կապանք դառնա. օրենքն օգնելու համար է եւ ոչ թե անիմաստորեն շահարկելու:

Պրն Մելքոնյանի կարծիքով՝ դժվար է կասկածել նրա ազնվությանը եւ այն ապացուցված փաստին, որ, իրոք, մոդելի փորձարկման ողջ ընթացքում նա չի գրպանել եւ ոչ մի դրամ մուտքագրված գումարներից: Բայց, Մելքոնյանի վկայությամբ, նրա տնօրենական թղթերում հայտնաբերվել են մի շարք էական ու ոչ էական բացթողումներ, որոնք անփութության հետեւանք են: (Եվ, ըստ երեւույթին, ոչ մի դեպքում հիմք չեն տնօրենին պաշտոնից ազատելու-Ա. Բ.):

Իսկ պաշտոնանկ անողները չցանկացան նույնիսկ սպասել մինչեւ գիտափորձի պաշտոնական արդյունքների ամփոփումը, որ տեղի էր ունենալու 1999-ի վերջին: Այնուամենայնիվ, գիտափորձի դադարից հետո էլ ԿԳ նախարարությունը հավաստում է, թե, անկախ տնօրենի պաշտոնանկությունից, կօժանդակի մոդելի հետագա գործարկմանը թիվ 60 դպրոցում: Ինքն իրեն հակասող մի հայտարարություն... էլ ավելի հակասական մի փաստ. Ղաջոյանի մոդելից հրաժարված ԿԳ նախարարությունն այնուհետեւ 2 մլն դոլարի վարկ է վերցնում պետբյուջեից, որպեսզի միջնակարգ դպրոցներում հիմնի քաղաքակիրթ ֆինանսավորման մոդել: Նույն Ղաջոյանի մոդելը, միայն թե իրենց «հեղինակությամբ»: Արդյոք այս փաստն էլ չի՞ բացատրում Ղաջոյանի մոդելի շուտափույթ տապալման պատճառը:

Ի հավելումն վերոշարադրյալ պատմության հիշատակենք, որ վերջերս ԱԺ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի հանձնաժողովում տեղի ունեցավ մոդելի քննարկումը: Որոշակի եզրահանգում քննարկման ընթացքում չկայացավ, եւ կրթական հարցերով իրապես մտահոգ Ս. Ղաջոյանը վերստին անորոշության մեջ մնաց: Սահմանադրությունը նա ի զորու չէ փոփոխելու, սակայն դեռեւս ի զորու է միայնակ էլ պայքարելու անտարբերության հողմաղացների դեմ՝ հանուն ազգային դպրոցի փրկության... Որովհետեւ գոնե մեկ դպրոց կարող էր կայանալ եւ օրինակ ծառայել:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

«Հայաստանում կան շատ ոլորտներ, որտեղ կարելի է հաջող բիզնես անել»

Գնահատում է Հայաստանում վերջերս հիմնադրված «X գրուպ» կոնցեռնի նախագահ Խաչիկ Խաչատրյանը

Հունիսի վերջին շահագործման կհանձնվի «Վալենսիա» հայ-իտալական ՀՁ-ի կողմից կառուցվող «Ջրաշխարհը»: Երեւանի կենդանաբանական այգու մոտ գտնվող այս կառույցի ընդարձակ շինհրապարակը, որտեղ մոտ մեկ տարի շարունակվում են շինարարական աշխատանքները, արդեն գրավել է Նորքի զանգված բարձրացողների ուշադրությունը: Ենթադրվում է, որ արտաքնապես իտալական գյուղ հիշեցնող ու արտաքին արտասովոր տեսքով (հատկապես գունավոր, բարձր խողովակներով ջրասահնակները) այս կառույցը, որը նորություն է նաեւ տարածաշրջանում, դառնալու է մայրաքաղաքի գլխավոր հանգստի վայրերից մեկն ու նաեւ տուրիստական կենտրոն: **«Ազգը»** տեղեկացավ, որ «Ջրաշխարհը» կառուցվում է «X գրուպ» ներդրումային խմբի կողմից, որի մեջ մտնում են մի քանի ռուսաստանցի գործարարներ, կոնցեռնի նախագահ Խաչատուր Խաչատրյանի գլխավորությամբ, ու նրանց արտասահմանյան, մասնավորապես, իտալացի գործընկերները: Պրն Խաչատրյանից տեղեկացանք, որ «Ջրաշխարհի» նման միջազգային չափանիշներով երկու հանգստի ու զվարճանքի հաստատություններ եւս նախատեսվում են շահագործել: Մեկը Դավիթաշենում գտնվող ստենդային հրաձգարանն է (Խ. Խաչատրյանն ինքը հրաձիգ է), որը այս ամառ արդեն կգործի, իսկ մյուսը՝ հանգստի կենտրոնը դարձյալ Դավիթաշենում: Եթե առաջին երկուսը նախատեսված են բնակչության առավել լայն զանգվածների համար, ապա այս վերջինը լինելու է բիզնես-ակումբ, գործարարների եւ ընդհանրապես ունեւոր խավի հանգստի վայր՝ տարաբնույթ ծառայություններով: Ընդհանրապես, ըստ «X գրուպի» նախագահի, Հայաստանում դեռեւս չի կայացել հանգստի ու տարբեր սպասարկումների բիզնեսը: Այն կարծիքին, թե բնակչության սոցիալական ներկա պայմաններում վաղ է նման հաստատություններ բացելը, պրն Խաչատրյանը չհամաձայնեց: Նրա կարծիքով, Հայաստանում, անկախ ամեն ինչից կա բարձրակարգ հանգստի պահանջարկ: «Եթե կան մարդիկ, որոնք գումար են վաստակում, ապա պետք են նաեւ հաստատություններ, որտեղ այդ գումարները ծախսվեն, ընդ որում ոչ թե երկրից դուրս, այլ հենց Հայաստանում»:

Ընդհանրապես, «X գրուպը» լավատես է Հայաստանի գործարար միջավայրի առնչությամբ, ընդ որում շատ ավելի լավատես, քան տարիներ շարունակ այստեղ եկամուտներով աշխատած տեղացի շատ բիզնեսմեններ: «Պետք է ուղղակի նպատակն իրագործել: Թե չէ թողնել-գնալը ամենահեշտ քայլն է, իսկ սկսած գործը շարունակելն ու ավարտելն է շատ ավելի դժվար», ասաց նա: Նրա կարծիքով, Հայաստանում կան շատ ոլորտներ, որտեղ դեռ կարելի է հաջող բիզնես անել առանց խնդիրների, մնում են ֆինանսական միջոցները: Պատահական չէ, որ «X» կոնցեռնը բազմապրոֆիլ է: Նրա մեջ մտնում են տարբեր ոլորտների ընկերություններ՝ «Լյուքս քար սերվիսը» (LCS), Երեւանի թռչնաբուծական ֆաբրիկան, «Վիլլաշին» շինարարական կազմակերպությունը, որոնցում աշխատում է մոտ 800 մարդ (միայն 200 աշխատատեղ կբացվի «Ջրաշխարհում»):

Հայաստանում գտնվելու մոտ երկու տարիների փորձից ելնելով, Խ. Խաչատրյանը դժգոհ չէ նաեւ ՀՀ հարկային օրենսդրությունից: Մասնավորապես, ներդրումների մասին օրենքով ամրագրած 1 մլն դոլարից ավելի արտասահմանյան ներդրումների դեպքում օտարերկրյա ներդրողին մի քանի տարով հարկերից ազատելը նա համարում է շատ դրական բիզնեսի զարգացման տեսանկյունից: Այդ օրենքի շրջանակներում են աշխատում ներկայումս Երեւանի թռչնաբուծականն ու «Վալենսիա» ՍՊԸ-ն: Խ. Խաչատրյանի հավաստմամբ, հարկային տեսչությունը ընդամենը մեկ անգամ է այցելել «X գրուպ» հերթական տարեկան ստուգումներ անցկացնելու, եւ առայժմ որեւէ խնդիր չի առաջացել: Ինչ վերաբերում է տարբեր մասնավոր շրջանակների դժգոհություններին պետական կառույցների հետ ժամանակ առ ժամանակ առաջացող խնդիրների մասին, Խ. Խաչատրյանի կարծիքով դրանք «ավելի շատ ներկայացվում են, քան իրականում կան»: Ըստ նրա, սխալ են նաեւ տարբեր քաղաքական «տանիքների» մասին կարծիքները, ինչպես նաեւ անառողջ մրցակցության խոսակցությունները: Ամենացայտուն օրինակը, թերեւս Երեւանի թռչնաբուծական ֆաբրիկայինն է, որը սկսեց գործել այն ժամանակ, երբ դաշտում արդեն կային համանման ձեռնարկություններ, բայց մինչ օրս խնդիրներ չեն առաջացել: «Եթե աշխատում ես օրենքի սահմաններում, ոչ ոք քեզ չի կարող անհանգստացնել», եզրափակեց Խ. Խաչատրյանը, որի հետ զրույցից կարելի է եզրակացնել, որ «X գրուպը», շարունակելով իր ներդրումները տարբեր ոլորտներում, մտադիր է հաստատվել երկար ժամանակով ու հիմնովին, փորձելով դառնալ մասնավոր խոշոր կառույցներից մեկը Հայաստանում:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Հ.Գ. «Ջրաշխարհին» մանրամասն «Ազգը» կանդրադառնա հետագայում:

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Հաֆեզ Ասադ. «Ես վաղուց էի երազում լինել Հայաստանում»

Սիրիայի նախագահի միակ այցելությունը Երեւան 1979 թվականին

Այս օրերին, երբ Սիրիան ու նրա բարեկամները հրաժեշտ են տալիս խոշորագույն քաղաքական ու տնտեսական գործչի, Սիրիայի Արաբական Հանրապետության նախագահ Հաֆեզ Ասադին, հայ ժողովուրդը չի կարող չհիշել 1979 թվականին Հ. Ասադի Երեւան կատարած միակ այցը: Այդ այցի կազմակերպիչներից էր տողերիս հեղինակի հայրը՝ Հենրիկ Լիլոյանը, որն այն ժամանակ պաշտոնավարում էր ՀԿԿ կենտկոմում՝ ինֆորմացիայի ու արտասահմանյան կապերի բաժնի վարիչի տեղակալ:

Հ. Ասադը ԽՍՀՄ-ում էր պաշտոնական, բարեկամական այցով խորհրդային ղեկավարության հրավերով: Այդ ուղեւորության շրջանակներում

1979 թ. հոկտեմբերի 17-ին նա ժամանեց Երեւան: «Զվարթնոց» օդանավակայանն այդ առիթով զարդարված էր ԽՍՀՄ, Սիրիայի ու Հայկական ԽՍՀ պետական դրոշներով: Օդանավակայանում էին «հասարակայնության ներկայացուցիչները»՝ երեքական դրոշակներ ձեռքներին, դրանք Երեւանի ձեռնարկությունների աշխատավորներ էին, որոնք, այն ժամանակ ընդունված արարողակարգին համապատասխան, ողջունում էին բարձրաստիճան հյուրին՝ ժողովրդի անունից:

Հատուկ օդանավի շարժասանդուղքի մոտ Հ. Ասադին ողջունում է Հայաստանի բարձրագույն ղեկավարությունը՝ ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար Կարեն Դեմիրճյանը, Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության նախագահ Բաբկեն Սարկիսովը, ՀԽՍՀ նախարարների խորհրդի նախագահ Ֆադեյ Սարգսյանը: Քիչ հեռու շարված են մյուս դիմավորողները, որոնց թվում են նաեւ կուսակցական աշխատողներ: Հիշենք, որ նրանք դիմավորում են ոչ միայն Սիրիայի նախագահին, այլեւ Սիրիայի արաբական սոցիալիստական վերածնություն կուսակցության (ԲԱԱՍ) գլխավոր քարտուղար Հ. Ասադին: Միութենական իշխանությունները ներկայացնում են ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության նախագահի տեղակալ, Ուկրաինայի ԳԽ ղեկավար Ալեքսեյ Վաշչենկոն, ԽՍՀՄ ԱԳՆ գլխավոր քարտուղար Իգոր Եժովը, Սիրիայում ԽՍՀՄ դեսպան Վլադիմիր Յուխինը:

Այնուհետեւ, ինչպես գրում էին ժամանակի թերթերը, ավտոմեքենաների շարասյունը մոտոցիկլիստների ուղեկցությամբ ուղեւորվում է դեպի մայրաքաղաք: Ճանապարհին հազարավոր երեւանցիներ ողջունում են հյուրին... Ի դեպ, Հ. Ասադին ուղեկցող ճանապարհային ոստիկաններից մեկը՝ երիտասարդ միլիցիոներ Սարգար Օհանյանն էր, որը տարիներ անց գլխավորեց Հայաստանի ՆԳՆ տեսչությունը: Հ. Ասադն իջեւանել էր կառավարության ընդունելությունների տանը՝ Լենինի (այժմ՝ Մաշտոցի) պողոտայի վերջնամասում: Տան վրա բարձրացվել էր Սիրիայի պետական դրոշը:

Այցի ծրագրի գլխավոր կետը հանդիպումն էր ՀԿԿ կենտկոմում հանրապետության ղեկավարների հետ: Ինչպես տեղեկացնում է Արմենպրեսի հաշվետվությունը, հանդիպման սկզբում ջերմորեն ողջունելով Հ. Ասադին եւ սիրիական պատվիրակության անդամներին, Կարեն Դեմիրճյանը ընդգծել է ԲԱԱՍ-ի գլխավոր քարտուղարի մեր երկիր կատարած այցի մեծ նշանակությունը: «Երեկ Մոսկվայում հաջողությամբ ավարտված խորհրդա-սիրիական բանակցությունները, ասաց Կ. Դեմիրճյանը, խոշոր քայլ են ԽՍՀՄ ու Սիրիական Արաբական Հանրապետության համագործակցության ու փոխըմբռնման ընդլայնման գործում»:

Այնուհետեւ, գրում է Արմենպրեսը, «Կարեն Դեմիրճյանը սիրիացի հյուրին պատմեց ԽՍՀՄ ժողովուրդների եղբայրական ընտանիքում տնտեսության ու մշակույթի բնագավառներում Խ. Հայաստանի աշխատավորների ձեռք բերած նվաճումների, ԽՄԿԿ 25-րդ համագումարի որոշումների տնտեսական ու սոցիալական զարգացման հեռանկարների մասին»:

Կարեն Դեմիրճյանն ազատասեր սիրիական ժողովրդին, արաբական աշխարհի հայրենասեր բոլոր ուժերին հաջողություններ մաղթեց նրանց արդար պայքարում՝ հանուն Մերձավոր Արեւելքում կայուն խաղաղության հաստատման, ընդդեմ իմպերիալիզմի եւ նրանց կամակատարների մեքենայությունների:

Շնորհակալություն հայտնելով Հայաստանում սիրիական պատվիրակությանը ցույց տված ջերմ, սրտագին ընդունելության համար, Հ. Ասադն ասաց. «Մենք առաջ էլ պատկերացում ունեինք հայ ժողովրդի մասին, բայց ընկեր Դեմիրճյանի պատմածը, որ մենք լսեցինք հետաքրքրությամբ, զգալիորեն լրացրեց մեր իմացածը Հայաստանի վերաբերյալ: Ձեր հանրապետությունն այսօր մեծ առաջադիմության է հասել կյանքի բոլոր բնագավառներում: Հայ ժողովուրդը հարուստ պատմություն ունի, շարունակել է Հ. Ասադը: Մենք լավ գիտենք նաեւ ձեր ժողովրդի պատմության ողբերգական ու հերոսական էջերը, եւ մենք Սիրիայում ժամանակին հուզմունքով էինք համակվել հայ ժողովրդին վիճակված ողբերգական իրադարձությունների առթիվ:

Խոսելով հայ ժողովրդի ներկայի մասին, պետք է նշել, որ Սիրիայում ապրող հայերը եռանդուն մարդիկ են, որոնք ամենուրեք հարգանք ու սեր են վայելում: Նրանք մեր երկրի իրավահավասար քաղաքացիներն են, լավ գիտեն իրենց իրավունքներն ու պարտականությունները: Լինելով գործարար, նվիրված մարդիկ, նրանք նշանակալի դեր են խաղում մեր հանրապետության կյանքի բոլոր բնագավառներում», հայտնել է Հ. Ասադը:

«Ես վաղուց էի երազում լինել Հայաստանում, բայց այս կամ այն պատճառով դա չէր հաջողվում, խոստովանել է Սիրիայի նախագահը: Եվ այսօր ես ուրախ եմ, որ իմ վաղեմի երազանքն իրականացավ: Մեզ այստեղ ջերմ ընդունելություն ցույց տվեց: Երեւանում էր, որ Երեւանի բնակիչներն անկեղծ զգացմունքներ են տածում մեր հանդեպ: Մենք սիրեցինք նրանց, ինչպես եւ՝ նրանք մեզ...»:

Հոկտեմբերի 17-ի երեկոյան ՀԿԿ կենտկոմը, Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահությունը ու կառավարությունը ճաշկերույթ տվեցին ի պատիվ Հ. Ասադի: Թերթի երեք սյունակի ծավալող լուրի մեջ, որը բարեխղճորեն թվարկում է ընդունելությանը մասնակցած անձանց պաշտոններն ու ազգանունները, կար միայն մեկ տեղեկատվություն՝ այն է. ճաշկերույթն անցավ ջերմ, բարեկամական մթնոլորտում:

Այցի երկրորդ, վերջին օրը, հոկտեմբերի 18-ն էր: Առավոտվանից Հ. Ասադն այցելեց «Հայէլեկտրո» գործարան, որի արտադրանքը քաջ հայտնի էր Սիրիայում, ուր առաքվում էր խորհրդա-սիրիական տնտեսական համագործակցության շրջանակներում: Արտադրական միավորման գլխավոր տնօրեն Ռոբերտ Ամիրյանը հյուրին ծանոթացրեց այդ խոշորագույն ձեռնարկության գործունեությանը, նրա զարգացման հեռանկարներին: Հ. Ասադը եւ պատվիրակության անդամները շրջեցին գործարանի արտադրամասերում, զրուցեցին բանվորների ու մասնագետների հետ, ծանոթացան արդյունաբերական արտադրանքի նմուշների ցուցահանդեսին, մասնավորապես Սիրիա արտահանվող էլեկտրական մեքենաներին:

«Հ. Ասադը էլեկտրամեքենաշինարարներին սրտագին շնորհակալություն հայտնեց ջերմ ընդունելության համար, Սիրիա առաքվող արտադրանքի բարձր որակի համար, կոլեկտիվին մաղթեց աշխատանքային հաջողություններ», կարդում ենք այն օրերի թերթերում:

Դուրս գալով գործարանից, Սիրիայի նախագահը շրջեց քաղաքում, ծանոթացավ տեսարժան վայրերին: Լենինի (այժմ Հանրապետության) հրապարակում էլ արվել է այս լուսանկարը (Հ. Ասադի շրջապատում են Ալեքսեյ Վաշչենկոն, Հենրիկ Լիլոյանը եւ Բաբկեն Սարկիսովը): Սիրիայի ղեկավարը եղավ «Հաղթանակ» զբոսայգում, ծաղիկներ դրեց Անհայտ զինվորի գերեզմանին, Ծիծեռնակաբերդում՝ ծաղիկներ դնելով Մեծ Եղեռնի զոհերի հուշահամալիրին:

«Ես ջերմ ընդունելության եւ շռայլ հյուրընկալության արժանացա Խ. Միության այն բոլոր քաղաքներում, ուր եղա իմ այցի ժամանակ, դա վերաբերում է ինչպես Մոսկվային, այնպես էլ Խորհրդային Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանին, ասաց Հ. Ասադն այցի ժամանակ: Հեռանալով Խ. Միությունից, ես մեծ գոհունակությամբ իմ ողջույններն եմ ուղղում խորհրդային ղեկավարներին եւ Հայկական ԽՍՀ ղեկավարությանը, հայտարարեց Սիրիայի նախագահը: Ինձ համար հաճելի է նաեւ ողջունել հյուրընկալ հայ ժողովրդին, որը մեզ ջերմորեն ընդունեց իր երկրում, ինչպես նաեւ ողջունել ԽՍՀՄ բոլոր ժողովուրդներին»:

Սա է այցի փաստագրական կողմը: Ցավոք, լուսահոգի հայրս չի թողել գրառումներ Սիրիայի մեծ զավակի այցի մասին: Սակայն այս նյութերը վկայում են Հաֆեզ Ասադի մեր ժողովրդի ու երկրի նկատմամբ տածած մեծ հետաքրքրության ու համակրանքի մասին:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ

ՊՈՒՏԻՆԻ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ

Մուֆթի Ահմադ-Հաջի Կադիրովն արդեն երկու օր ղեկավարում է Չեչնիան

«Չեչեն ժողովուրդը վաղուց էր ուզում ունենալ իր առաջնորդը: Այո՛, մեզ հայտնի է Կադիրովի անցյալը. ժամանակին նա Դուդաեւի հետ էր, ապա աջակցում էր Մասխադովին, բայց անցյալ տարի հեռացավ նրանից: Այսօր չեչենների շրջանում Կադիրովն ամենահեղինակավոր անձն է: Հենց նրա օգնությամբ մենք վերջնականապես կկարողանանք խաղաղություն հաստատել Չեչնիայում», երկու օր առաջ հայտարարեց Ռուսաստանի Դաշնային խորհրդի նախագահ Եգոր Ստրոեւը:

Նախագահ Պուտինի հրամանագրով մուֆթի Կադիրովը նշանակվեց Գրոզնիի կառավարության ղեկավար: Մի քանի օր առաջ Ռուսաստանի նախագահը որոշեց փոխել Չեչնիայի կառավարման ձեւը եւ հրամանագիր

ստորագրեց «Հանրապետությունում ժամանակավոր տեղական իշխանություններ ձեւավորելու մասին»: Լուծարվեց Չեչնիայում Ռուսաստանի կառավարության ներկայացուցչությունը, որը ղեկավարում է փոխվարչապետ Կոշմանը: Այսպես Չեչնիայում հաստատվեց նախագահական ուղղակի կառավարում, որի մասին խոսվում էր արդեն անցյալ ամռանը, երբ Բասաեւն ու Խաթաբն ապստամբ զինվորների գլխավորությամբ դեռ չէին ներխուժել Դաղստան:

Չեչնիայում առաջնորդի փնտրտուքները սկսվեցին, ինչպես նշեցինք, ռուս-չեչենական երկրորդ պատերազմի հենց սկզբում, առաջնորդ, որն ընդունելի կլիներ եւ Կրեմլի, եւ հասարակ չեչեն ժողովրդի համար: Սկզբում քննարկվում էր մոսկվայաբնակ միլիոնատեր, իր հայրենիքին անտեղյակ Մալիկ Սայդուլաեւի թեկնածությունը, որը ղեկավարում էր անհասկանալի կառույց Չեչնիայի Պետական խորհուրդը: Ապա հայտնվեց երկրորդ թեկնածուն. պետական ունեցվածքի հափշտակման ամբաստանությամբ դատապարտված Գրոզնիի նախկին քաղաքագլուխ Բիսլան Գանտամիրովն ազատ արձակվեց բանտից, վերադարձավ Չեչնիա եւ նշանակվեց չեչենական ոստիկանության հրամանատար: Թեկնածուների շարքում նշվում էին մոսկվայաբնակ, «վտարանդի չեչենական կառավարության» ղեկավար Ադամ Դենիեւը, ՌԴ Պետդումայի նախկին խոսնակ Ռուսլան Խասբուլատովը, «Չեչնիայի ժողովուրդների միության» առաջնորդ Ասլանբեկ Ասլախանովը, Սալամբեկ Հաջիեւը, Ումար Ավտուրխանովը: Նույնիսկ հեռավոր Տանզանիայում քաղաքական ապաստան գտած, Չեչենա-Ինգուշիայի ԻԽՀ կոմկուսի վերջին առաջին քարտուղար Դոկու Զավգաեւն էր պատրաստ վերադառնալ հայրենիք: Խոսվում էր, թե իբր ՌԴ նախագահի պաշտոնին հավակնող, մոսկվայաբնակ Ումար Ջաբրաիլովն իր թեկնածությունն էր առաջադրել, որպեսզի ճանաչելի դառնա չեչեն ժողովրդին: Թեկնածուների շարքում կարծես չէր նշվում մուֆթի Կադիրովի անունը: Սակայն, երբ ՌԴ նախագահ ընտրվեց Պուտինը, իսկ Չեչնիայում նախագահական ուղղակի՞ կառավարում մտցնելու խոսակցությունները կասկած չէին հարուցում, Կադիրովը հայտարարեց, թե ինքը պատրաստ է ղեկավարել Չեչնիան, եթե նման առաջարկ լինի:

Հավանական թեկնածուների թվում նշվում էր ռուսական միացյալ ուժերի հրամանատար, ծնունդով գրոզնեցի Գենադի Տրոշեւի անունը, սակայն վերջինս երկու օր առաջ ասաց, թե ինքը չի հավակնում Չեչնիայում ՌԴ նախագահի ներկայացուցչի պաշտոնին, միեւնույն ժամանակ մուֆթի Կադիրովին ներկայացնելով դրական հատկանիշներով: Կրեմլում եւս պնդեցին, որ Զոհար Դուդաեւին, ապա՝ Ասլան Մասխադովին նախկինում հավատարիմ Կադիրովը, որ անցյալ օգոստոսին անցել էր ռուսների կողմը, ամենաընդունելի թեկնածուն է եւ Կրեմլի, եւ չեչենների համար, որ միայն Կադիրովը կարող է ավերված Չեչնիայում խաղաղություն հաստատել:

Մուֆթի Կադիրովը երեկ պետք է վերադառնար Գրոզնի՝ կոշտ ձեւով պայքար տանելու չեչեն ապստամբների դեմ. «Ո՞վ է մեզ խանգարում խաղաղ ապրել: Ինչո՞ւ Դաղստանում եւ Ինգուշեթիայում կարելի է ապրել մահմեդական օրենքներով, Չեչնիայում՝ ոչ: Ո՞վ է խանգարում՝ աղոթիր, ինչքան ուզում ես, Ղուրան կարդա, մեդրեսեներ բացիր»:

Հիշեցնենք. Կադիրովը, որ Դուդաեւի եւ Մասխադովի օրոք ղազավաթ՝ սրբազան պատերազմ էր հայտարարել Ռուսաստանին, անցնող հուլիսին հեռացավ Մասխադովից: Դաղստանի, Չեչնիայի եւ Ինգուշիայի շուրջ 1000 հոգեւոր առաջնորդներ Գրոզնիում, մուֆթի Կադիրովի գլխավորությամբ դատապարտեցին վահաբիզմը, այն տարածելու մեջ մեղադրեցին Ռուսաստանի եւ այլ երկրների հատուկ ծառայություններին՝ նպատակ հետապնդելով կրոնական պատերազմ հրահրել Կովկասում: Ավելացնենք, որ մեկ տարի առաջ Ռուսաստանի արդարադատության նախարարությունը վահաբիզմը չէր որակել որպես իսլամի ծայրահեղական հոսանք:

Արդեն երկրորդ օրն է՝ Չեչնիայի ղեկավարը Կադիրովն է: Նա վստահ է, որ Չեչնիայում կարգ ու կանոն կհաստատի: Այս երկու օրերին Չեչնիայում սպանվել է 10-12 ռուս զինվոր...

Ռ. Հ.

Գուլուզադեն քննադատում է

ԲԱՔՈՒ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի՝ մուֆթի Ահմադ Կադիրովին Չեչնիայի Հանրապետության ղեկավարի պաշտոնում նշանակելու վերաբերյալ որոշումն անցյալի սխալների կրկնությունն է, գտնում է Ադրբեջանի արտաքին քաղաքական հարցերով նախկին պետխորհրդական, Կասպյան տարածաշրջանի ռազմավարական հետազոտությունների կենտրոնի նախագահ Վաֆա Գուլուզադեն:

1990 թ.-ի հունվարին, ասել է նա, Եվգենի Պրիմակովը Կովկասի մահմեդականների հոգեւոր վարչության նախագահ Ալլահշուքյուր Փաշազադեին առաջարկել է դառնալ Ադրբեջանի նախագահ: «Մոսկվան շարունակում է սխալներ թույլ տալ՝ ոչ մի եզրակացություն չանելով անցյալից», նշել է Գուլուզադեն:

«Հայկ» ստուդիայում նոր ֆիլմեր են ստեղծվում

Հայրենիքի պաշտպանությունը վավերագրական ֆիլմերում

Հովհաննես Թումանյանն իր հայտնի «Նամակ Անդրանիկին» գրում է. «Ես չորս տղա ունիմ, չորսն էլ... քո տրամադրության տակ են, իսկ չորս աղջիկս էլ պատրաստակամ գնում են թիկունքի աշխատանքներին: Ես էլ անշուշտ սրանից թանկ ոչինչ չունեմ, հետեւաբար ոչինչ չեմ խնայիլ...»:

Հայրենիքի պաշտպանության անձնուրաց գործի համար հայ ժողովրդի պատկառելի մեծությունները չեն խնայել անգամ սիրեցյալ որդիներին, որով անկապտելի հետք են թողել ապագա սերունդների հիշողության մեջ:

Դպրոցականների եւ ուսանող երիտասարդության մարտական ոգին միշտ վառ պահելու համար կարեւոր է արվեստի եւ առանձնապես կինոարվեստի, այն էլ վավերագրական ֆիլմերի դերն ու նշանակությունը: Անցած տասնամյակների ընթացքում Հայաստանում նկարահանված հարյուրավոր վավերագրական ֆիլմերի մեջ առանձնանում են հայ ժողովրդի նվիրյալ զավակների հայրենիքի պաշտպանության մասին ֆիլմերը: Ինչ խոսք, հայ վավերագրողներն իրենց գործունեությամբ առավելապես աչքի ընկան Հայրենական մեծ պատերազմի ժամանակաշրջանում: 89-րդ Հայկական Թամանյան դիվիզիայի մարտական գործողությունները ֆաշիստական հրոսակների դեմ մղած աննկուն պայքարում պատկերելու նախաձեռնությամբ Ղրիմի ռազմաճակատ մեկնեցին ռեժիսոր Վիլյամ Հայկազյանը, օպերատորներ Գուրգեն Եղիազարյանը, Իվան Դիլդարյանը, Գեւորգ Սանամյանը: Նրանց նկարահանումների շնորհիվ ստեղծվեցին մի շարք կինոնկարներ, իհարկե, ամենագլխավորը «Երկիր հայրենի» լիամետրաժ ֆիլմն էր, որի հեղինակային տեքստը գրեց հայտնի կինոռեժիսոր Ալեքսանդր Դովժենկոն:

Հայրենական պատերազմի հաղթական ավարտից հետո հայ վավերագրող կինոօպերատորների եւ առանձնապես կինոռեժիսորների ջանքերով ձեռք բերած պատմական ու վավերագրական կինոկադրերի հիման վրա ստեղծվեցին ուշագրավ, արժանավայել ֆիլմեր՝ նվիրված մարշալներ Հովհաննես Բաղրամյանին, Համազասպ Բաբաջանյանին, Արմենակ Խամփերյանցին (Խուդյակովին), ադմիրալ Հովհաննես Իսակովին, կրկնակի հերոս Նելսոն Ստեփանյանին, բանակի նշանավոր գեներալներ Նվեր Սաֆարյանին, քաջարի մյուս մարտիկներին:

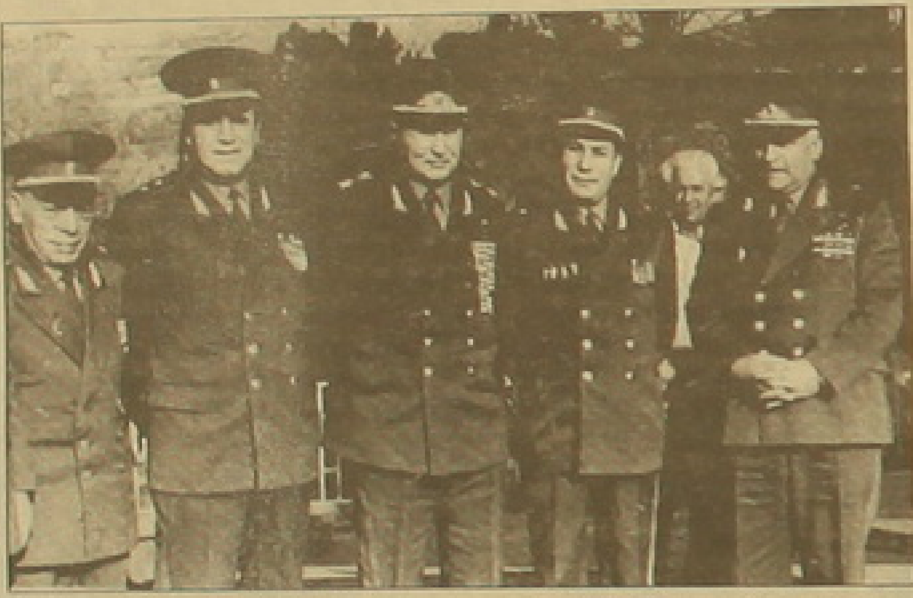

Անցյալի այդ հրաշալի ավանդույթները շարունակվեցին նաեւ մեր օրերում, երբ սկսվեց Արցախի ազգային-ազատագրական պայքարն ընդդեմ թուրք-ադրբեջանական բռնատիրության: «Հայկ» վավերագրական ֆիլմերի հանրապետական ստուդիայում ստեղծվեցին «Ճեղքում» առաջին տեսաֆիլմը (ռեժիսորներ՝ Ռուբեն Գեւորգյանց, Գագիկ Ստեփանյան), այնուհետեւ՝ «Դաշտային հոսպիտալ» (ռեժ.՝ Գ. Ստեփանյան), «Գյուլիստանի պայմանագիրը» (ռեժ.՝ Անդրեյ Աղաբաբով), «Շուշի. վերադարձ գերությունից» (ռեժ.՝ Բորիս Հովսեփյան), «Բռնության դեմքը» (ռեժ. Սուրեն Առաքելյան) եւ այլն: Ավարտվում է «Արցախի պայքարի տասը տարիները» ֆիլմը (ռեժ.՝ Ռուբեն Գեւորգյանց): Մի շարք այլ ֆիլմերի կողքին ամեն տարի նկարահանվել ու շարունակվում է ստեղծվել «Արցախյան օրագիր» կինոհանդեսը: Ստուդիայում կան նաեւ այլ սցենարներ: Դրանք մեր անցյալի ու ներկայի զորավարների, ազատամարտիկների կյանքն ու սխրանքները պատկերող ֆիլմեր են լինելու:

Չնայած «Հայկ» կինոստուդիայի ստեղծագործ անձնակազմի նվիրվածությանը, այնուամենայնիվ կան խնդիրներ, որոնք չեն նպաստում ստուդիայի ակտիվ գործունեությանը: Դրանք գլխավորապես կապված են ֆինանսական հարցերի լուծման հետ, որոնք շարունակ, ինչ-ինչ պատճառներով ձգձգվում ու հետաձգվում են: Մի բան պարզ է՝ մեր կյանքի իրական ու հավաստի տարեգրությունը «Հայկ» վավերագրական ֆիլմերի ստուդիայում կատարվում է:

ՍՈՒՐԵՆ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ
Արվեստի վաստակավոր գործիչ

ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Երախտագետ գյումրեցիների նվերը Շառլ Ազնավուրին

Գյումրին՝ Հայաստանի աղը, դեռ ավերակված է ու վիրավոր: Ապաքինվելու եւ մեջքը շտկելու համար դեռ կարիք ունի համազգային ու պետական հոգածության: Սակայն գյումրեցիներն իրենց մեջ ուժ են գտնում ոչ միայն արժանապատվորեն դիմագրավելու փորձություններին, այլեւ՝ ստեղծագործելու եւ առաքինություններ դրսեւորելու:

Եվ ահա, ի նշան Շառլ Ազնավուրի՝ մեծ հայի ու մարդասերի 88-ի ահեղ երկրաշարժից տուժած հայրենակիցներին ցուցաբերած նյութական ու բարոյական անգնահատելի օգնության, գյումրեցիները որոշել են քաղաքի կենտրոնական հրապարակներից մեկում՝ Աստղի հրապարակում, տեղադրել նրա արձանը: Մեծահամբավ երգիչ-դերասանը առաջիններից էր, որ դժնդակ այն օրերին օգնության ձեռք մեկնեց Հայաստանին՝ կազմակերպելով նախադեպը չունեցող ձեռնարկում, աշխարհահռչակ երգիչների մասնակցությամբ հնչեցրեց «Քեզ համար, Հայաստան» երգը, որպես տագնապի ահազանգ ու մարդասիրական օգնության կոչ աղետյալներին: Այդ ձեռնարկմանը անմիջապես հետեւեց «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» բարեգործական հիմնադրամի ստեղծումը, որի շնորհիվ կազմակերպվեց ծավալուն օգնություն:

Աշխարհահռչակ երգչի ու հայրենասերի արձանը, որպես գյումրեցիների երախտագիտության արտահայտություն, կերտելու մտահղացման հեղինակը քաղաքում եւ հանրապետությունում արդեն ճանաչում գտած միջազգային մրցույթներում բազմաթիվ դիպլոմների ու պարգեւների արժանացած քանդակագործ Սամվել Պետրոսյանն է:

Շառլ Ազնավուրի արձանը մոնումենտալ քանդակագործության ասպարեզում անպայմանորեն նոր խոսք է լինելու: Այդ կարծիքին է, մասնավորապես, անվանի ճարտարապետ, ակադեմիկոս Արթուր Թարխանյանը, որը միաժամանակ նաեւ արձանի կառուցման նախագծի հեղինակն է: Քանդակագործ Ս. Պետրոսյանը Շ. Ազնավուրի արձանի վրա սկսեց աշխատել 1996 թ.-ից՝ խորապես ներշնչվելով «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» հիմնադրամի հայրենանվեր գործերով: Հենց այդ ժամանակ էր, որ քանդակագործը «Արմենիա» հյուրանոցում առաջին անգամ հանդիպեց հանրահռչակ երգչին եւ ստացավ արձանը կերտելու նրա համաձայնությունը: Պատմական այդ հանդիպումը ոգեւորության նոր լիցք ու եռանդ հաղորդեց նրան, եւ սկսեց անլարված, տքնաջան աշխատանքը: Անցան նվիրումով լի, ստեղծագործական որոնումներով հարուստ տարիները, եւ ահա 1998 թ. արձանն արդեն պատրաստ էր: Հեղինակի որոշումը միանշանակ էր՝ արձանը նվիրել քաղաքին, որը մեծ ոգեւորությամբ ընդունվեց մարզպետ Ֆելիքս Փիրումյանի, քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանի կողմից: Մնում էր որոշել արձանի տեղադրման վայրը, ժամկետները եւ այդ ամենը համաձայնեցնել աշխարհահռչակ երգչի հետ: Մարզային եւ քաղաքային իշխանությունները շնորհակալությամբ ընդունելով արձանի հեղինակ Ս. Պետրոսյանի՝ իրավի քաղաքի համար պատմական նվերը, երկար որոնումներից հետո ընտրեցին տեղը. Շառլ Ազնավուրի արձանը պետք է տեղադրվի Աստղի հրապարակում, գյումրեցի անվանի ճարտարապետ, ակադեմիկոս Արթուր Թարխանյանի հեղինակած կամարի հովանու ներքո:

«Ազնավուրը՝ Հայաստանին» հիմնադրամի գրասենյակի տնօրեն Ժ. Մարկոսյանի միջոցով ստացվեց նաեւ տեղադրման վայրի մասին Շ. Ազնավուրի համաձայնությունը, որին հետեւեց Գյումրիի քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանի համապատասխան որոշումը՝ սկսելու շինարարական աշխատանքները: Շինարարական բոլոր աշխատանքները, ինչպես նաեւ արձանի ձուլումը, կատարվելու են բարեգործական հիմունքներով, որին իր անմիջական մասնակցությունն է բերելու քաղաքապետը:

Իշխանությունները եւ «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» գրասենյակը հավաստիացնում են, որ արձանի հանդիսավոր բացման արարողությանն անպայման ներկա կլինի ինքը՝ Շ. Ազնավուրը:

ՀԱՅԿ ՀԱՐՈՅԱՆ
Գյումրիի մտավորականների միության վարչության նախագահ

ԱՌԱՆՑ ԽՄԲԱԳՐՄԱՆ

Ինչո՞ւ չեն խոսում հայերեն

Ինչո՞ւ է մտահոգ այս դպրոցական երեխան: Ինչո՞ւ է դժգոհ հեռուստատեսությունից: Ինչո՞ւ իրենք՝ հեռուստատեսության համար պատասխանատուները, դժգոհ չեն: Ինչո՞ւ են ոտնահարում ՀՀ Սահմանադրությունը:

Ասում են, որ, ըստ ՀՀ Սահմանադրության 12-րդ հոդվածի, ՀՀ պետական լեզուն հայերենն է, սակայն որքանով է դա կիրառվում՝ ոչ ոք չգիտի: Այսօր մեր պետական եւ մասնավոր հեռուստաընկերությունները նույնիսկ չգիտեն, որ հայոց լեզվում շեշտը դրվում է վերջին վանկի վերջին ձայնավորի վրա, եւ իրենք էլ քննադատում են ժարգոնը: Ժարգոնը բուլվարային խոսելաձեւ է, որը, իհարկե, ցանկալի չէ, բայց եւ այնպես գործածվել ու գործածվում է շատ ժողովուրդների խոսակցական լեզվում: Բայց գրական, պետական լեզուն աղավաղել, կարծելով, թե գեղեցկացնում են, չի ստացվի: Ուղղակի ապշեցուցիչ է, որ Հայաստանի Ազգային հեռուստատեսության ուղիղ եթեր հեռարձակվող հաղորդումը սկսվում է այնպիսի մեծությունների խոսքերով, որոնք երբեք չեն մոռացվի, իսկ դրան հաջորդում է հաղորդումը անգլերենի շեշտադրությամբ, հայերենի բառերով: Դե որ այդպես է, եկեք հանրավե անցկացնենք եւ ամբողջովին տապալելով հայոց լեզուն, ինչպես շատ ազգեր, այնպես էլ մենք Հայաստանի ֆորմալ հանրապետություն դարձած երկրում որպես պետական լեզու ընդունենք անգլերենը, քանի որ ազատ եւ անկախ մամուլը նախընտրում է այն: Եվ զարմանալին այն է, որ այդ նույն լրագրողը կարող է դպրոցում արտասանել Ս. Կապուտիկյանի «Պատգամ որդուս» բանաստեղծությունը եւ երկու տարի հետո էլ տապալել նույնիսկ պոեզիան: Մեր ցավալի հարցերից է, որ խոսում ենք հայերեն, ռուսերենի աղավաղված բառերով: Հարգելիներս, կամ եկեք խոսենք մաքուր ռուսերեն, կամ մաքուր հայերեն: Եվ հիշենք մեկընդմիշտ՝ այն ազգը, որը չունի իր լեզուն, մի վայրի ցեղ է, իսկ այդ դեպքում երկիր չի կառուցվի:

ԿԱՐԻՆԵ ԽՈՋՈՅԱՆ
Երեւանի թիվ 134 միջնակարգ դպրոց
VII դասարան

Թիֆլիսը պահել է պետք

Վրահայության հուզող հիմնախնդիրներ

Երբ Թիֆլիս ենք ասում, պատկերացնում ենք հայ արվեստի ու հայկական մտքի ծաղկուն քաղաք, սակայն, Թբիլիսի ասելիս իսկույն մտահոգվում ես՝ այստեղ արդյոք գոյատեւելո՞ւ է հայկական գաղթօջախը: Հայն անցյալում երբեք չի մտածել, որ ինքն ապրում է գաղթօջախում, տեր է կարծել, բայց այսօր այդպես չէ. այսօր այստեղ գոյության ու գոյատեւման խնդիրը ծառացել է ամենայն լրջությամբ: Հոգեւոր խնդիրների լուծմամբ էլ լուծվելու են գոյատեւման խնդիրները:

Թբիլիսիում վերջերս հանդիպեցի Վրաստանի նախագահի աշխատակազմի ազգամիջյան հարաբերությունների բաժնի պետի տեղակալ, վիրահայ գրողների «Վերնատուն» միության վարչության նախագահ, բանաստեղծ Գեւորգ Սնխչյանին եւ խնդրեցի համառոտակի ներկայացնել տեղի մշակութային կյանքը ու այն խնդիրները, որոնք հրատապ լուծում են պահանջում: Պարզվում է, վերջին երկու-երեք տարում տարբեր հրատարակչություններում տպագրվել են հնգից ավելի գրքեր: Բացի այդ, լույս են տեսել «Կամուրջ» ալմանախը եւ «Վերնատուն» տարեգիրքը:

«Վերնատուն» գրական միավորման նախագահ Գեւորգ Սնխչյանի նախաձեռնությամբ անց են կացվում հրապարակային զեկուցումներ, այդպիսով ներկայացվում են հայոց մեծերը՝ Նարեկացին, Թումանյանը եւ մյուսները: «Վերնատան» ստեղծման 100-ամյակը նշելիս Թումանյանը ներկայացվում է ոչ միայն որպես հայ ազգային բանաստեղծ, այլեւ գրական, հասարակական խոշոր գործիչ: Ինչ խոսք, Թիֆլիսում ծաղկել է հայ արվեստը, եւ հայոց անհատականություններն իրենց դրսեւորել են բարեգործների շնորհիվ: Մեր զրույցի ժամանակ Գեւորգ Սնխչյանը շեշտեց, որ բարեգործությունն այսօր համազգային կարեւոր խնդիր է: Չլինեին, օրինակ, Մանթաշովը, Արամյանցը, Մելիք Ազասյանը, իշխան Արղությինսկին, Նավասարդյանը, Փիրումովը եւ Թիֆլիսի բարեգործալուսավորչական ընկերության մյուս անդամները, ժամանակին Թիֆլիսը չէր դառնա հայ մշակույթի կենտրոն: Վրահայության հիմնախնդիրներին անդրադառնալիս Սնխչյանը մասնավորապես կանգ է առնում Թումանյանի ապրած թիֆլիսյան պատմական տան վերակառուցման անհրաժեշտության վրա. «Հայաստանին ու նաեւ հայ սփյուռքին հայտնի լինի, որ անհապաղ հարկավոր է գնել Թումանյանի ապրած տունը եւ հիմնովին վերակառուցել, վերածել հայ արվեստի տան (Հայարտան): Գիտեմ, պիտի մի օր փնտրենք ու չգտնենք այդ տունը: Այսօր իսկ տունը ենթակա է փլուզման, էլ չեմ ասում, որ այլոց կողմից այն սեփականաշնորհելու խնդիր էլ կա: Մենք Թիֆլիսում մի փոքրիկ օֆիս էլ չունենք, մի անկյուն, ուր կարող ենք հավաքվել ու աշխատել: ...Պիտի այս ծանր ժամանակներում կարողանանք պահել վիրահայ թատրոնը, եկեղեցին, թերթը, հայ գիրը, հայ մամուլը, հայկական դպրոցները, հայ նկարիչներին, ճարտարապետներին եւ հոգեւոր բնագավառի մյուս ներկայացուցիչներին»:

Հայաստանում տպագրված գիրքը, թերթը, ամսագիրը եւ հոգեւոր, գիտական գործերը մուտք չեն գործում ոչ միայն Թբիլիսի, այլեւ Վրաստանի հայահոծ մյուս վայրերը: Թերթերը Թբիլիսի են հասնում տարերայնորեն, ասենք, «Վրաստան» թերթի խմբագիր Վան Բայբուրթյանը Երեւանում գտնվելիս տեղի թերթերը հավաքում, բերում է Վրաստան:

Որպեսզի վիրահայությունը կարողանա պահել, պահպանել լեզուն, ազգային մշակույթը, ազգային ավանդները շարունակել, մի խոսքով, հանդես գալ ազգային նկարագրով, կանխել հայության ուծացումը, վիրահայ մտավորականությունը միաբան է, գործում է միասնաբար: Ահա այս միտքն արտահայտելով էլ իր ասելիքն ամփոփում է զրուցակիցս:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈՎՆԱԹԱՆ
Թբիլիսի-Երեւան

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Հունիսի 14

- 1800 թ. Մարենգոյի մոտ տեղի ունեցավ ճակատամարտ Նապոլեոնի զորքերի եւ ավստրիական բանակի միջեւ:
- 1811 թ. ծնվել է ամերիկացի գրող Բիչեր Սթոունը՝ «Քեռի Թոմասի խրճիթը» վեպի հեղինակը:
- 1928 թ. ծնվել է Էռնեստ Չե Գեւարան, լատինաամերիկացի հեղափոխական, 1959 թ. Կուբայի հեղափոխության ղեկավարներից մեկը:
- 1911 թ. մահացել է Յոհան Սվենսոնը, նորվեգացի մեծ կոմպոզիտոր:
- 1969 թ. մահացել է հայ քանդակագործ, ԽՍՀՄ ժողովրդական նկարիչ, գեղարվեստի ակադեմիայի անդամ Արա Սարգսյանը:
- 1722 թ. ծնվել է միջնադարի հայ բանաստեղծ Սայաթ-Նովան:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Մարգաց ամսվա Վանատուր օրն է:

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ՇԱԽՄԱՏ

«Վերջնախաղից» առաջ

WORLD CHAMPIONSHIP
FIDE ZONE 1.5
FIDE
GENS UNA SUMUS
YEREVAN, JUNE 7-16, 2000

Վեց տուր է խաղացվել աշխարհի առաջնության եվրոպական 5-րդ փնջի ընտրական մրցաշարում, որն ընթանում է Երեւանում, Հայաստանի շախմատի կենտրոնական տանը:

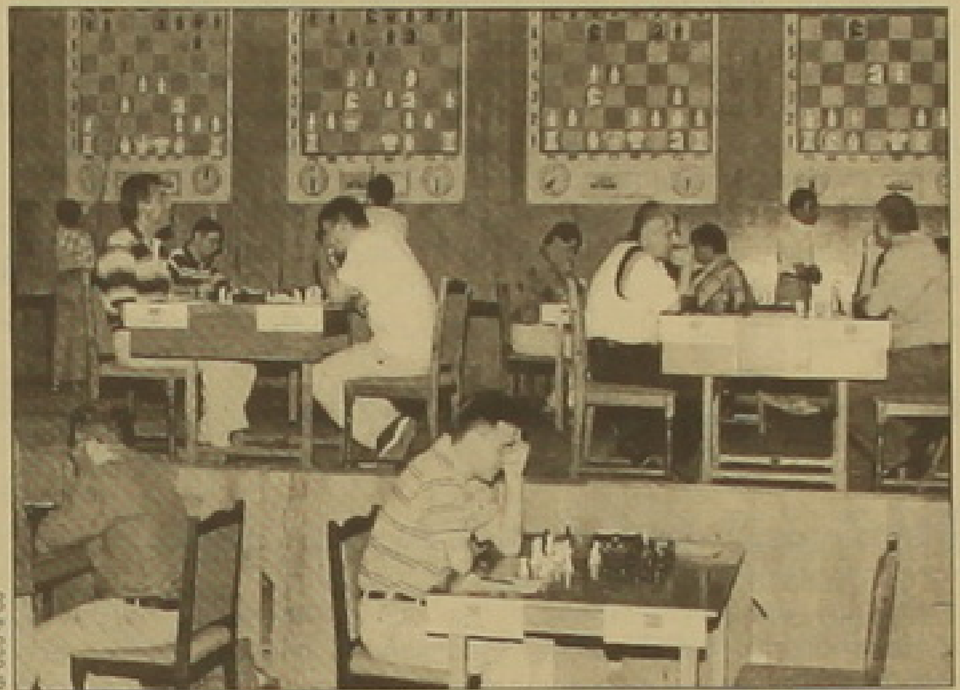

Հիանալի է հանդես գալիս երեւանցի գրոսմայստեր Ռաֆայել Վահանյանը: Նա մրցաշարի ավագույն մասնակիցն է, բայց երիտասարդական եռանդով է պայքար մղում: Ռաֆայելի շախմատային վարպետությունը ամենաբարձր մակարդակի է. մրցակիցներին նա գերազանցում է թե՛ տակտիկական, թե՛ դիրքային պայքարում: Իր պարտիաներում Վահանյանը բարձրակարգ շախմատային տեխնիկա է ցուցադրում: Հենց դա էլ միանձնյա գլխավորում է մրցաշարային աղյուսակը: Առաջին տուրում ոչ-ոքի խաղալով թբիլիսցի գրոսմայստեր Գիորգի Բագատուրովի հետ՝ Վահանյանն այնուհետեւ հերթով հաղթեց Զվիադ Իզորիային (Վրաստան), Լեւոն Արոնյանին, Վասիլիոս Կոտրոնիասին (Կիպրոս), Գիորգի Կաչեյշվիլուն (Վրաստան): 6-րդ տուրում Վահանյանը ոչ-ոքի խաղաց Արտաշես Մինասյանի հետ եւ այժմ ունի 5 միավոր:

Վահանյանից մեկ միավորով են ետ մնում յոթ շախմատիստներ: Նրանց թվում են մեր Սմբատ Լպուտյանը, Արտաշես Մինասյանն ու Կարեն Ասրյանը, ինչպես նաեւ կիպրոսցի Կոտրոնիասը, վրացիներ Կաչեյշվիլին ու Գելաշվիլին, հարավսլավացի Իլինչիչը: 3,5-ական միավորով 9-13 տեղերում ընթացող շախմատիստների թվում են երեւանցիներ Մելիքսեթ Խաչիյանը, Տիգրան Նալբանդյանը:

Հուսանք, որ մնացած երեք տուրերում հայ շախմատիստները կկարողանան հաջող խաղալ ու կտիրեն խաղարկվող ուղեգրերին: Ավելացնենք, որ տարեվերջին կայանալիք աշխարհի առաջնության եզրափակիչ փուլին մասնակցելու իրավունք կստանան երեւանյան փնջայինում առաջին չորս տեղեր գրավող մասնակիցները: Ընդ որում, մինչեւ մրցումների ավարտը մեր շախմատիստներն այլեւս իրար հետ չեն խաղալու (ըստ ՖԻԴԵ-ի կանոնների, ընտրական մրցաշարերի վերջին երեք տուրերում նույն երկրի ներկայացուցիչները չպետք է հանդիպեն):

Հետեւյալ պարտիայի հենց սկզբում Վահանյանը տակտիկական բարդությունների գնաց, ապա դիրքը պարզեցրեց, ինչի ընթացքում փոքրիկ առավելություններ կուտակեց, իսկ վերջնախաղում իրացրեց այդ առավելությունը:

Կաչեյշվիլի-Վահանյան

Ֆրանսիական պաշտպանություն

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Nd2 c5 4.ed5 ed5 5.Bb5 Bd7 6.Qe2 Be7 7.dc5 Nf6 8.Nb3 0-0 9.Be3 a6 10.Bd3 Ba4 11.Nf3 Nbd7 12.Nfd4 Re8 13.0-0-0 Bb3 14.Nb3 Nc5 15.Qf3 Nb3 16.cb3 Qa5 17.Kb1 Bc5 18.Bd2 Qb6 19.Be1 Bb4 20.Bc2 Be1 21.Rhe1 g6 22.a3 a5 23.Qf4 Rac8 24.h4 h5 25.Qd2

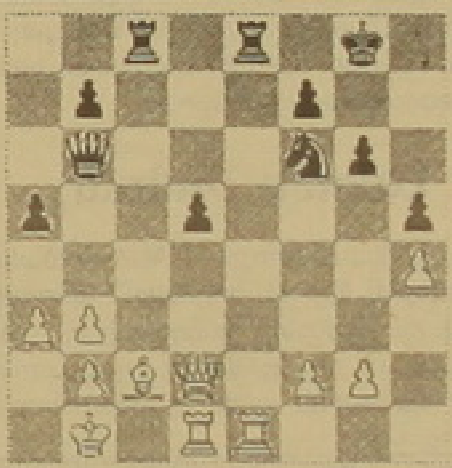

25...Ng4 26.Re8 Re8 27.Qd5 Nf2 28.Rf1 Re6 29.Qc4 Rc6 30.Qf4 Rf6 31.Qb8 Kh7 32.Re1 Ng4 33.Qf8 Rf2 34.Re8 Qf6 35.Qc5 Kh6 36.Qc8 Qh4 37.Rh8 Kg5 38.Qc5 f5 39.Qe7 Nf6 40.Rf8 Qd4 41.Rd8 Rf1 42.Ka2 Qg1 43.b4 Re1 44.Qb7 a4 45.Ba4 Ra1 46.Kb3 Qe3 47.Kc4 Qe2 48.Kc5 Qb2 49.Rd3 Ra3 50.Ra3 Ne4 51.Kd5 Qa3 52.Qe7 Nf6 53.Kc4 Qa4 54.Qe3 f4 55.Qe5 Kg4 56.Qf6 Qc2 57.Kb5 Qf5 58.Qf5 Kf5 59.Kc6 f3 60.gf3 h4 61.b5 h3 62.b6 h2 63.b7 h1Q 64.b8Q Qf3 65.Kc5 Qe3, սպիտակները հանձնվեցին:

Սթենլիի գավաթը՝ «Նյու Ջերսի Դեվիլզին»

Ավարտվեց Հոկեյի ազգային լիգայի (NHL) հերթական առաջնությունը:

Եզրափակիչ փուլում պատվավոր մրցանակը՝ Սթենլիի գավաթը խաղարկեցին «Նյու Ջերսի Դեվիլզ» եւ նախորդ առաջնության հաղթող «Դալլաս Սթարզ» թիմերը: Մինչեւ 4 հաղթանակն ընթացող խաղաշարում ավելի ուժեղ գտնվեց «Նյու Ջերսին»:

Այս թիմը մրցակցի նկատմամբ առավելության հասավ 4-2 հաշվով եւ պատմության մեջ երկրորդ անգամ նվաճեց Սթենլիի գավաթը:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Անսպասելի արդյունքներ

EURO 2000

Եվրոպայի առաջնությունում իրենց առաջին հանդիպումներն անցկացրեցին նաեւ «A» խմբի թիմերը: Դրանց արդյունքները ինչ-որ չափով անսպասելի էին:

Պորտուգալիա–Անգլիա՝ 3-2 (2–2): *Էյնդհովեն, «Ֆիլիպս» մարզադաշտ, 31 հազար հանդիսական: 12 հունիսի: Մրցավար՝ Անդերս Ֆրիսկ (Շվեդիա): Գոլերը խփեցին Պոլ Սքոուլզը (3'), Սթիվ Մաքմանամանը (18')՝ Անգլիա, Լուիշ Ֆիգուն (22'), Ժուաո Պինտուն (37'), Նունու Գոմիշը (59')՝ Պորտուգալիա:*

Առաջնության նախօրեին Անգլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Քեւին Քիգանը հայտարարել էր, որ իր թիմը պատրաստ է նվաճել Եվրոպայի չեմպիոնի, իսկ հետագայում՝ նաեւ աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Պորտուգալիայի հետ խաղի առաջին 20 րոպեները հաստատեցին բրիտանացիների մեծ հավակնությունների հիմնավորված լինելը: Բայց հետո ամեն ինչ այլ ընթացք ստացավ: Հենց մեկնարկում Պոլ Սքոուլզը, ապա եւ Սթիվ Մաքմանամանը գրավեցին մրցակցի դարպասը: Բայց խփած գոլերից հետո անգլիացիները հանգստացան, իսկ պորտուգալացիները թոթափեցին կաշկանդվածությունն ու ցուցադրեցին իրենց կարողությունները: Շուտով թիմի առաջատար Լուիշ Ֆիգուն մոտ 25 մետրից ճշտակի հարվածով կրճատեց հաշվի տարբերությունը: Եվս 15 րոպե անց Ժուաո Պինտուն գլխի բացառիկ գեղեցիկ հարվածով խփեց երկրորդ գոլը: Երկրորդ խաղակեսում Նունու Գոմիշը եւս մեկ անգամ գրավեց անգլիացիների դարպասը՝ հաղթանակ բերելով իր թիմին:

Գերմանիա–Ռումինիա՝ 1–1 (1–1): *Լիեժ, «Շիեսին» մարզադաշտ, 30 հազար հանդիսական: 12 հունիսի: Մրցավար՝ Կիմ Միլտոն Նիլսեն (Դանիա): Գոլերը խփեցին Վիորել Մոլդովանը (5')՝ Ռումինիա, Մեհմեթ Շոլը (28')՝ Գերմանիա:*

Շատերը Գերմանիայի հավաքականին առաջնության ֆավորիտ են համարում, բայց այս խաղը ցույց տվեց, որ Եվրոպայի առաջնությունների եռակի հաղթողը զգալիորեն զիջել է դիրքերը:

Արդեն 5-րդ րոպեին ռումինացիները բացեցին հաշիվը: Ադրիեն Իլիեն ձախ եզրով առաջ սլացավ, ճշգրիտ փոխանցում կատարեց Վիորել Մոլդովանին, որը մոտ տարածությունից գրավեց Գերմանիայի հավաքականի դարպասը: Հետագայում խաղն ընթացավ փոխադարձ գրոհներով, եւ 28-րդ րոպեին հաջողության հասան գերմանացիները. աջ եզրում խաղարկված կոմբինացիան եզրափակեց Մեհմեթ Շոլը:

Մասնագետները համարում էին, որ այս խմբում շատ դժվար պայքար է լինելու: Իրոք, բոլոր չորս հավաքականները հաջորդ փուլ մտնելու իրական հնարավորություններ պահպանում են:

«A» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Պորտուգալիա	1	1	0	0	3-2	3
2. Գերմանիա	1	0	1	0	1-1	1
3. Ռումինիա	1	0	1	0	1-1	1
4. Անգլիա	1	0	0	1	2-3	0

Եվս մեկ մարզական թերթ

Հայաստանում լույս տեսնող մարզական թերթերին ավելացավ եւս մեկը՝ «Սպորտլենդը», որը հրատարակում է «ՍՏՏԱ» ընկերությունը: Թերթի խմբագրության նպատակը եւ ցանկությունը մեկն է՝ հնարավորինս լավագույն ձեւով լուսաբանել հայկական սպորտն իր բոլոր խնդիրներով հանդերձ, նրա ներկան եւ ապագան:

Ամբողջ աշխարհում մարզական թերթերն ամենամասսայականներից ու ամենասիրվածներից է, եւ նույնիսկ այն երկրներում, որոնք տնտեսապես լավ վիճակում չեն, մարզական մամուլը ծաղկում է ապրում: Ըստ մեզ, նույնիսկ այսօրվա վիճակում Հայաստանում հրատարակվող թերթերի քանակը պետք է կայուն կերպով աճի: «Սպորտլենդի» օրինակը դրա վկայությունն է:

«Սպորտլենդը» իր առաջին քայլերն է արել դեպի ընթերցողը տանող ծանր, բայց շնորհակալ ճանապարհին՝ քաջ գիտակցելով, որ դեռ շատ ժամանակ կպահանջվի այն անցնելու համար: Բայց գիտակցելով նաեւ, որ հայկական սպորտը պետք է լուսաբանվի ավելի արդյունավետ կերպով եւ լայնորեն, քան դա արվում է այսօր:

Աշխարհում արդեն համակվել են, որ սպորտը երկրի լավագույն պրոպագանդան է: Առավել եւս՝ Հայաստանի նման փոքր երկրի համար, որը նաեւ մարզական մեծ ավանդույթներ ունի:

ՍՊՈՐՏ ԼԵՆԴ
SPORT LAND
Իսպանական «ցլամարտ» Փարիզում

Մարզական շաբաթաթերթ: Հունիս.2000 # 1/1 Գինը 100 դրամ:

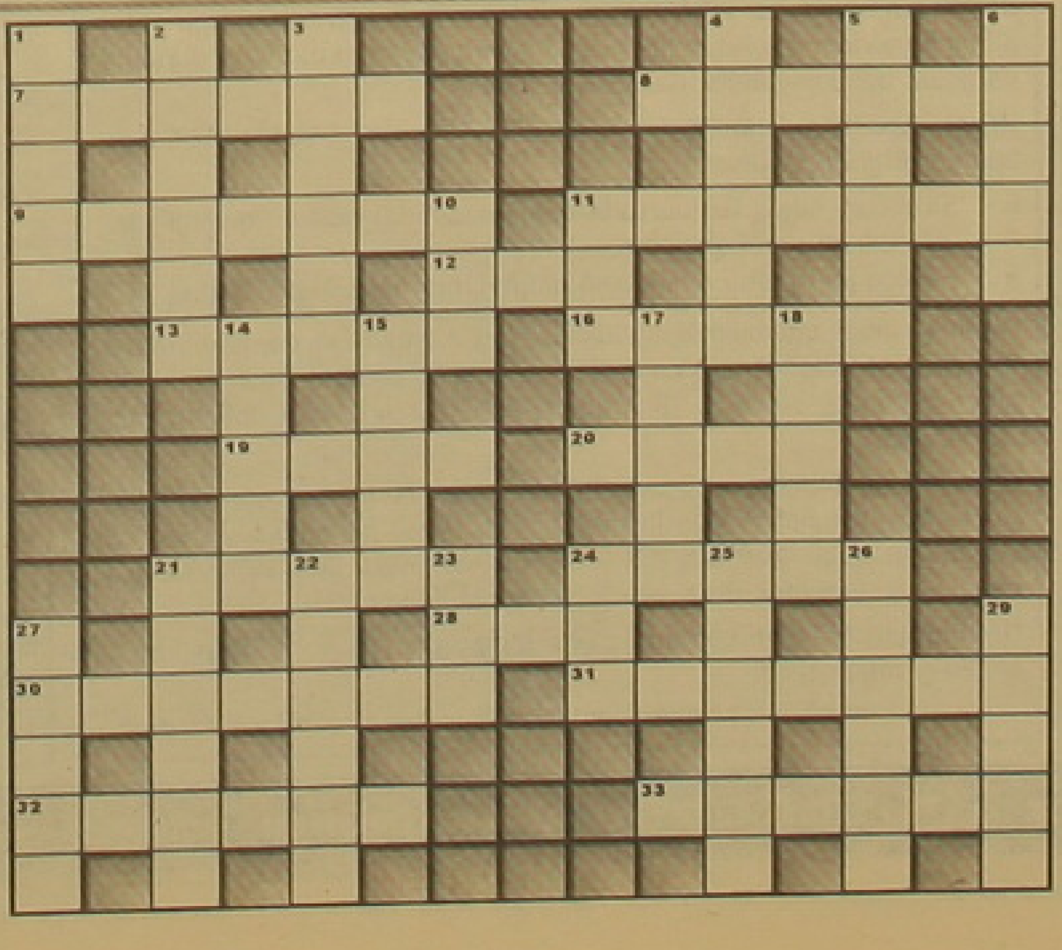

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Այթմատով: 2. Տկեր: 3. Ձնաքուք: 4. Բնական: 5. Զբեր: 6. Վիբրատոր: 9. Առակ: 10. Մարաքա: 12. Քուրա: 17. Իբարուրի: 18. Հորովել: 19. Կանբեռա: 21. «Կոլոկոլ»: 25. Աբական: 26. Ճկասուտեր: 28. Տիբերիոս: 30. Ցենտ: 32. Արեգ: 33. Միասոն: 34. Տայվան: 39. Ագուռ: 41. Ռոպե:

Հորիզոնական

7. Այրիվանք: 8. «Անաբասիս»: 9. Արաբ: 11. Կիրք: 13. Ժայռ: 14. Ուկրաինա: 15. Ուլար: 16. Բոտկին: 20. Սկատոլ: 22. Մոնբլան: 23. Կրակով: 24. Եբենոս: 27. Մելբուռն: 29. Ակացիա: 31. Ալանին: 35. Քասան: 36. Իսպանիա: 37. Եզեր: 38. Տարա: 40. Վարգ: 42. Մերկու[illegible]: 43. Գաստարով:

ԽԱՉԲԱՌ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ: 7. Նրա թիկնոցը մի պահ կրելու պատվին արժանանում են ամենամեծ գիտնականները: 8. Արմադա: 9. Աստծո որդին: 11. «Ինդեզիտին» «կոլեգա» ֆիրմա: 12. Երկչոտ մարդու տեղն՝ աթոռին: 13. Այլմոլորակայինը՝ երկրաբնակի «աչքին»: 16. Ամբողջ չորս շահի: 19. «Բիկինիով զուգված» հսկաների ըմբշամարտ: 20. «Դեֆիցիտ»՝ անելանելի վիճակում: 21. Չինական «քիթը ցցած» բեռնատար առագաստանավ: 24. Քավության «օբյեկտ»: 28. ... դը Ֆյունես: 30. Կրակապաշտների սուրբ գրքի՝ «Ավեստայի» «ոնց որ թե միակ» հեղինակը: 31. Ձեւակերպված հայացք, համոզմունք: 32. Ֆրանսիա՝ Շառլ Պերո, Հայաստան՝ Ղազարոս ...: 33. Ամերիկայում՝ հիպիների համայնքը:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ: 1. Ագաթի շերտավոր «քույրը»: 2. Կնոջ «արքայական» անուն: 3. Քաղաք Դոն գետի ափին: 4. Արվեստի, մասնավորապես ճարտարապետության, «գերմանական» ոճ: 5. «Գարդեմարին» Խառասյանը: 6. Այդ բույսը «կայրի, եթե շատ մոտենաս»: 10. Նույնիսկ աթարին է «կպչում»: 11. Հովհաննես Շիրազի անդրանիկ որդին: 14. Ֆրանսիացի ծովասեր-ծովագետ: 15. Գիշատիչ ու ոռնացող «հանրույթ»: 17. «Աֆրիկացի» ջազային գործիք: 18. 17 ակնթարթ կամ 12 ...: 21. Ցորենի գետափնյա «կառափնարան»: 22. Թիրախ, ավելի հաճախ պախարակման համար: 23. Գրեթե ջութակ: 24. Մեծ Հայքի «լինգանուն» գավառ: 25. Դերասանի ինքնատիպություն: 26. Քամի, որ «դարձավ» գեղեցկության սրահ Երեւանում: 27. Հոգեբանական «ներգործիչ»՝ ինչ-որ բան սկսելու կամ անելու համար: 29. Քարեղեն հիշատակ:

Օրվա հետքերով

ԴԱՄԱՍԿՈՍ

Հաֆեզ ալ Ասադի հուղարկավորությունը

Սկիզբը էջ 1

Դիտորդների ուշադրությունը գրավեց ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանին՝ հանգուցյալի որդու՝ Սիրիայի Հանրապետության նոր ղեկավար Բաշար ալ Ասադի տված ընդունելությունը: Երիտասարդ Ասադը շուրջ 10 նախագահների եւ էմիրների ընդունեց 5-ական րոպե, որոնց շարքում՝ ՀՀ նախագահին: Սա նշան է այն բանի, թե Բաշար ալ Ասադը ինչ բարձր նշանակություն է տալիս Հայաստան-Սիրիա եւ ընդհանրապես հայ-սիրիական հարաբերություններին:

Լիբանանում համընդհանուր սուգ է, ինչպես Սիրիայում, որտեղ 100 հազարավոր սիրիացիներ ուղեկցեցին իրենց առաջնորդի դագաղը: Մարդիկ այստեղ սպասում են, որ Սիրիայում իշխանության փոխանցումը հարթ ընթանա եւ ավարտվի առանց բախումների: Սիրիայի եւ Լիբանանի հայության համար ամենից հարմարն է, որ Հաֆեզ ալ Ասադի որդին ոչ միայն ժառանգի իր հոր պաշտոնը, այլեւ շարունակի հայության նկատմամբ իր հոր վարած ջերմ, բարեկամական քաղաքականությունը:

Փառապանծ ղեկավար Հաֆեզ Ալ-Ասադի մահվան կապակցությամբ Սիրիայի Արաբական Հանրապետության դեսպանությունը Երեւանում հայտարարում է, որ ցավակցությունների մատյանը բաց կլինի դեսպանության նստավայրում (Բաղրամյան պողոտա 14), չորեքշաբթի, հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրերին՝ ս. թ. հունիսի 14-ին, 15-ին եւ 16-ին, առավոտյան ժամը 10-ից մինչեւ կեսօր, ժամը 14-ը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Փենյանում հանդիպեցին Կորեաների առաջնորդները

ՓԵՆՅԱՆ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Փենյանում սկսվեցին Հյուսիսային եւ Հարավային Կորեաների ղեկավարների պաշտոնական բանակցությունները: Սա առաջին հանդիպումն է 50-ական թվականների կեսերին Կորեական թերակղզու բաժանումից հետո անցած ամբողջ ժամանակամիջոցում: Ինչպես հաղորդում է BBC-ն, հյուսիսկորեական առաջնորդ Կիմ Չեն Իրը Հարավային Կորեայի նախագահ Կիմ Դե Չժունին դիմավորել է Փենյանի օդանավակայանում շքեղ արարողակարգով: Բանակցություններում, ինչպես սպասվում է, քննարկվելու են մի շարք հարցեր՝ ազգային հաշտությունից մինչեւ կորեական պատերազմի հետեւանքով բաժանված ընտանիքների միավորում: Նաեւ բանավեճեր են սպասվում Հյուսիսին ֆինանսական օգնության հարցով: Կարող են քննարկվել եւ այնպիսի հարցեր, ինչպիսին են Հյուսիսային Կորեայի միջուկային եւ հրթիռային ծրագիրը, ինչպես նաեւ ամերիկյան զորքերի ներկայությունը Հարավում:

Սեպտեմբերին Թավրիզում կբացվի Ադրբեջանի հյուպատոսություն

ԲԱՔՈՒ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ANS գործակալության հաղորդմամբ, Թավրիզում սեպտեմբեր ամսին նախատեսվում է Ադրբեջանի հյուպատոսության հիմնում: Այս մասին պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել Տնտեսական համագործակցության կազմակերպության Թեհրանյան համաժողովի նախօրեին ԻԻՀ եւ ԱՀ նախագահների միջեւ տեղի ունեցած հանդիպմանը: Հիշեցնենք, որ դեռեւս 1992 թվականին կողմերի միջեւ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել Թավրիզում ադրբեջանական եւ Նախիջեւանում իրանական հյուպատոսությունների բացման վերաբերյալ: Թեեւ ԻԻՀ-ում այն հիմնվել էր ժամկետի շրջանակներում, իրանական կողմը տարիներ շարունակ հետաձգում էր Թավրիզում ադրբեջանական դիվանագիտական ներկայացուցչության հիմնումը:

Ուժեղ երկրաշարժ Էգեյան ծովում

ԱԹԵՆՔ, 13 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հաղորդում է ANA գործակալությունը, այսօր առավոտյան, տեղական ժամանակով ժամը 04.43 Էգեյան ծովում, հունական Կարպաթոս կղզուց 60 կիլոմետր հեռավորությամբ տեղի է ունեցել երկրաշարժ, ըստ Ռիխտերի սանդղակի 5,7 բալ ուժգնությամբ: Ցնցումներ են զգացվել Հունաստանի մայրաքաղաք Աթենքում, որը գտնվում է էպիկենտրոնից 450 կիլոմետր դեպի հյուսիս-արեւմուտք: Ստացվող տեղեկատվության համաձայն, զոհեր եւ ավերածություններ չկան:

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի հատուկ դասընթացների բաժին

Դասախոսությունների շարք ծրագիր

ՀՀ-ում Մեծ Բրիտանիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան

Թիմըթի Աիդան Ջոնսը

ներկայացնում է

«Հակամարտությունների կարգավորում. Հյուսիսային Իռլանդիայի օրինակը»

Հինգշաբթի, հունիսի 15-ին, ժամը 18:00-ին, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում

Դասախոսությունը կընթանա անգլերենով, հայերեն համընթաց թարգմանությամբ

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58

AED Academy for Educational Development
USAID
Chemonics International Inc.

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթությամբ զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Քեմոնիքս Ինթերնեշնլը

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ AED-ի «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը տեղի կունենա հունիսի 16-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան կենտրոնում (Խանջյան 50):

Հանդիպմանը կմասնակցեն

ՀՀ բնապահպանության նախարարի տեղակալ

Սիմոն Պապյանը,

Շրջակա միջավայրի իրավական պահպանության հասարակական կենտրոնի նախագահ

Աիդա Իսկոյանը

եւ ՀՀ Կանաչների միության նախագահ

Հակոբ Սանասարյանը:

Թեման՝ «ՀՀ շրջակա միջավայրի պաշտպանության առկա հիմնահարցերը եւ դրանց տնտեսական հեռանկարները»

Հանդիպումից հետո՝ ժամը 13:30-ին, տեղի կունենա տնտեսական - իրավական թեմաներով գրող լրագրողների համար Քեմոնիքս Ինթերնեշնլի կազմակերպած սեմինարների շարքի հերթական թեմայի ներկայացումը:

«Սնանկության իրավական հարցեր» թեմայով հանդես կգա ՀՀ տնտեսական գործերով վերաքննիչ դատարանի դատավոր **Անատոլի Մաթեւոսյանը:**

IATA **ԱՅԱՔՍ** AJAX

Մեր օգնությամբ դուք կարող եք թռչել ցանկացած ուղղությամբ երկրագնդի ցանկացած կետ:
Բոլոր ավիաընկերությունները հատկացնում են զեղչերի ճկուն համակարգ:

Հրավիրում ենք ձեզ անցկացնելու ամառային արձակուրդները Մալթայում, սովորելով անգլերեն լեզու LINK դպրոցում առանց տարիքային սահմանափակումների:
Օթեւանումը ընտանիքներում երկանգամյա սնունդով: Ուղեգրի արժեքը 14 օրվա համար -1080 ԱՄՆ դոլար ԿԲ փոխարժեքով:
Արժեքը ներառում է ավիատոմսը, վիզան, տեղափոխումը, լեզվի ուսուցումը, օթեւանումը, սնունդը:

Սեւ ծովի կովկասյան եւ ղրիմյան ափերին դուք կարող եք համատեղել Ձեր հանգիստը բուժման հետ Սոչիի, Գագրայի, Պիցունդայի, Յալթայի առողջարաններում: Ուղեգրի արժեքը 20 օրվա համար սկսվում է 550 ԱՄՆ դոլարից ԿԲ փոխարժեքով: Արժեքի մեջ մտնում է՝ ավիատոմսը, տեղափոխումը, օթեւանումը, 3-անգամյա սնունդը:

Նորապսակներին եւ ընտանիքներին հատկացվում են զեղչեր

Ինչպես նաեւ կարող եք հանգստանալ Կիպրոսում, Անթալիայում, Բուլղարիայում, Եգիպտոսում, Իսպանիայում:

Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել
ավիատոմսերի համար **52-45-64, 53-01-93, 53-86-44,**
տուրիզմի համար **53-24-32, 53-88-45**
E-mail: **ajax@arminco.com** կամ այցելեք մեզ՝ **Պուշկինի 43ա** հասցեով

ARMENTEL **ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ՝ Աշտարակի կապի հանգույցի շենքի թվային սարքավորումների համար նախատեսված տարածքների վերակառուցման աշխատանքներ կատարելու համար:

Այն շինարարական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին՝ պետք է.

- Ունենան տվյալ աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական լիցենզիաները,
- Գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում առնվազն 1,5 տարի:

Մրցույթի անցկացման պայմանները եւ աշխատանքների ծավալները շահագրգռված կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով՝ Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ, Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66:

Մրցույթի մասնակցության արժեքը կազմում է 25 հազար դրամ (անվերադարձ), որը պետք է վճարվի Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին (Սարյան 22, «Հայկապբանկ» ՓԲԸ հ/հ 15100100560303): Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցույթի փաթեթը ստանալիս:

Առաջարկությունների ներկայացման վերջին ժամկետը՝ 2000 թ. հունիսի 20-ը, ժամը 12-ին:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՄԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳԻՐ

14 հունիսի

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրբ կնոջ բուրմունքով»
10.10 Հայորդաց տներ
10.20 Մանուկի կրպակ
10.30 «Համայնապատկեր»
11.00 Գ/ֆ «Թողած ուղեբեռը»
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտֆիլմեր «Փոքրիկ արագիլը», «Երաժիշտները», «Ութոտնուկները», «Պատահական ատամնաբույժը»
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրբ կնոջ բուրմունքով»
19.00 Լուր
19.10 «Հուսո աստղ»
19.50 «Ասպետ» վիճակախաղ
(Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
20.25 Գույքային իրավունքներ
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակատալոգ
21.45 Ազգային ժողովի նիստում. հայտարարություններ, հարցեր կառավարությանը
(Արբանյակային հեռարձակմամբ
21.45 Գ/ֆ «Ծերունի ավազակները»
23.10 Երաժշտական ֆիլմ «Ո՞վ է ջարդել ծաղկամանը»)
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.10 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Մահացու ճակատամարտ»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 Ռ. Մալխասյանի «Հարցեր» հեղինակային ծրագիրը
21.20 Օրը
22.25 «1-02»
22.30 «Ուրախ» լոտո
23.30 Գ/ֆ «Սիրո ծովը»

9.00 Տոմար
19.05 Չոչիկ
19.30, 21.30 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Մանուկի խոսնակ
20.10 Գիսաստղեր
20.30 Կամ-կամ
21.10 Դիվադադար
22.05 Չֆիլմ N3
22.30 Տարբերանշան
23.00 Համերգ
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/ֆ «Մարկո Պոլո»
(Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.00 Նորություններ
16.15 Մուլտսերիալ «Ջոնի Քվեստի անհավանական արկածները»
16.40 Հրաշալի ընկերախումբ
16.55 Ջունգլիների կանչը
17.25 ... Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
19.00 Նորություններ
19.30 Դիմակներ-շոու
20.05 Գ/ֆ «Մեկ միլիոն ֆունտ ստեռլինգի բանկային չեկ» (դերերում՝ Գ. Փեկ, Դ. Գրիֆիթս, Մեծ Բրիտանիա, 1954 թ.)
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Ֆուտբոլ. Եվրո-2000
23.35 Ֆուտբոլ. Եվրոպայի առաջնություն. Իտալիայի հավաքական-Բելգիայի հավաքական
01.40 Նորություններ

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20, 7.50, 8.40, 9.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
8.30 PTP-ի փոստը
9.20 Հեռուստատեսային ՀՄՄ. հերթապահ բաժանմունք
10.35 Մուլտսերիալ «Բոցմանը եւ թութակը»
10.45 Մուլտսերիալ «Սեւ ծովահենը»
11.15 Սերիալ «Գնչուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.35 «Մարինա ռոշա»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.50 Երկու դաշնամուր
17.40 Հեռուստատեսային ՀՄՄ. հերթապահ բաժանմունք
18.35 Վավերագրական սերիալ «Հազարամյակի գաղտնիքները» Արմեն Ջիգարխանյանի հետ
19.25 Սերիալ «Փախստական միանձնուհիները»
20.25 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
21.45 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
23.30 Վավերագրական ֆիլմ «Սովորական վահաբիզմ»
00.35 Տղամարդը եւ կինը. Նադեժդա Բաբկինա
01.25 Ռուսաստանյան բաց կինոփառատոնի փակման հանդիսավոր արարողությունը
03.05 Հերթապահ բաժանմունք

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գագիկ Միսակի Գրիգորյանը 1997 թ. նոյեմբերից բացակայում է անհայտ ուղղությամբ: Նրա մասին տեղեկություն ունեցողները զանգահարեն 72-28-81 հեռախոսահամարով:

@rminco Global Telecommunications **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:**

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1275 Տպաքանակը 4000 Ստորագրված է տպագրության 13. 06. 2000 Գինը 100 դրամ